Załącznik do uchwały Nr 138/15/04
Rady Gminy Dębowiec
z dnia 29 czerwca 2004 r.

Program Ochrony Środowiska Gminy Dębowiec

Zleceniodawca: Gmina Dębowiec

Wykonawca: Przedsiębiorstwo Techniczno-Handlowe „EMI" sp. z o.o.

Ustroń, maj 2004 r.

Osoby współpracujące przy opracowaniu programu z ramienia Urzędu Gminy Dębowiec:

Dagmara Górniak

Renata Michnik

Zbigniew Kohut

SPIS TREŚCI

1 Wstęp 6
1.1.. Cel opracowania 6
1.2.. Metoda opracowania programu 6
1.3.. Uwarunkowania programu 7
2 Ogólna charakterystyka gminy 8
2.1.. Położenie geograficzne 8
2.2 Ukształtowanie i geologia 9
2.3 Klimat 9
2.4 Zaludnienie i migracja 9
2.5 Aktywność zawodowa i źródła utrzymania mieszkańców 10
3 Racjonalne użytkowanie zasobów naturalnych 12
3.1.. Ochrona przyrody 12
3.1.1 Charakterystyka stanu aktualnego 12
3.1.2 Identyfikacja potrzeb i określenie stanu docelowego 17
3.1.3 Cele krótkoterminowe do 2008 r. 17
3.1.4 Cele długoterminowe do 2015 18
3.1.5 Mechanizmy prawno-ekonomiczne 18
3.1.6 Wnioski 19
3.2.. Ochrona lasów 20
3.2.1 Charakterystyka stanu aktualnego 20
3.2.2 Identyfikacja potrzeb i określenie stanu docelowego 22
3.2.3 Cele krótkoterminowe do 2008 r. 23
3.2.4 Cele długoterminowe do 2015 23
3.2.5 Mechanizmy prawno-ekonomiczne 23
3.2.6 Wnioski 24
3.3.. Ochrona gleb i kopalin 25
3.3.1 Charakterystyka stanu aktualnego 25
3.3.2 Identyfikacja potrzeb i okreslenie stanu docelowego 29
3.3.3 Cele krótkoterminowe do 2008 30
3.3.4 Cele długoterminowe do 2015 30
3.3.5 Mechanizmy prawno-ekonomiczne 30
3.3.6 Wnioski 31
4 POPRAWA JAKOŚCI ŚRODOWISKA W GMINIE DĘBOWIEC 33
4.1.. Gospodarka wodno – ściekowa 33
4.1.1 Charakterystyka stanu aktualnego 33
4.1.2 Identyfikacja potrzeb i określenie stanu docelowego 37
4.1.3 Cele krotkoterminowe do 2008 rok 38
4.1.4 Cele długoterminowe do 2015 roku 39
4.1.5 Mechanizmy prawno-ekonomiczne 39
4.1.6 Wnioski 40
4.2.. Gopodarka odpadami 43

4.2.1 Charakterystyka stanu istniejącego ... 43
4.2.2 Identyfikacja potrzeb i określenie stanu docelowego ... 44
4.2.3 Cele krótkoterminowe do roku 2008 ... 45
4.2.4 Cele długoterminowe do roku 2015 ... 46
4.2.5 Mechanizmy prawno-ekonomiczne ... 46
4.2.6 Wnioski ... 47
4.3 Ochrona powietrza ... 49
4.4.1 Charakterystyka stanu aktualnego ... 49
4.4.2 Identyfikacja potrzeb i określenie stanu docelowego ... 49
4.3.3 Cele krótkoterminowe do 2008 roku ... 50
4.3.4 Cele długoterminowe do 2015 roku ... 50
4.3.5 Mechanizmy prawno-ekonomiczne ... 50
4.3.6 Wnioski ... 51
4.4 Ochrona przed hałasem ... 54
4.4.1 Charakterystyka stanu aktualnego ... 54
4.4.2 Stan docelowy i identyfikacja potrzeb ... 55
4.4.3 Cele krótkoterminowe do roku 2008 ... 56
4.4.4 Cele długoterminowe do roku 2015 ... 57
4.4.5 Mechanizmy prawno-ekonomiczne ... 57
4.4.6 Wnioski ... 58
5 EDUKACJA EKOLOGICZNA I DOSTĘP DO INFORMACJI O ŚRODOWISKU ... 59
5.1 Edukacja ekologiczna ... 59
5.2 Dostęp do informacji o środowisku ... 61
6 UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE GMINNEGO PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA ... 63
6.1 Program Ochrony Środowiska Województwa Śląskiego do roku 2004 oraz cele długoterminowe do roku2015 ... 63
6.2 Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego na lata 2000 – 2015 ... 65
6.3 Program Ochrony Środowiska Powiatu Cieszyńskiego ... 66
6.4 Strategia Rozwoju Powiatu Cieszyńskiego ... 69
7 NARZĘDZIA I INSTRUMENTY REALIZACJI PROGRAMU ... 73
7.1 Prawo Polskie ... 73
7.1.1 Ustawy ... 73
7.1.2 Rozporządzenia ... 74
7.1.3 Inne akty prawne ... 77
7.2 Prawo Unii Europejskiej ... 78
8 ANALIZA EKONOMICZNO – FINANSOWA ... 81
Wnioski ... 85
9 POTENCJALNE ŹRÓDŁA FINANSOWANIA ZADAŃ ZAWARTYCH W PROGRAMIE ... 85
9.1 Dostępne krajowe źródła dofinansowania ... 86
9.2 Dostępne zagraniczne źródła dofinansowania ... 87
10 KONTROLA REALIZACJI PROGRAMU ... 90
BIBLIOGRAFIA ... 92
SPIS TABEL ... 95

Wstęp

1.1 Cel opracowania

Program Ochrony Środowiska Gminy Dębowiec opracowany został w oparciu o ustawę z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz.U.Nr 62 poz.627) jako narzędzie prowadzenia polityki ekologicznej w Gminie Dębowiec. Jego realizacja powinna doprowadzić do sprawnego, zgodnego z najnowszymi trendami, efektywnego zarządzania problemami związanymi z ochroną środowiska, a przede wszystkim z jego znaczącą poprawą. Ważnym elementem tego programu jest konieczność wdrożenia ustawodawstwa polskiego i europejskiego i wynikających z nich obowiązków dla gminy i podmiotów funkcjonujących na jej terenie. Dokument ten powinien stanowić zasadnicze narzędzie pracy w gminie na najbliższe lata i ułatwiać przygotowywanie projektów w optymalnej kolejności ze względu na ich efektywność.

Ponadto celami Programu są:

1. Rozpoznanie stanu istniejącego i przedstawienie propozycji zadań, niezbędnych do rozwiązania problemów ochrony środowiska.
2. Wyznaczenie ważności dla poszczególnych działań.
3. Przedstawienie rozwiązań formalno-prawnych i finansowych dla proponowanych działań proekologicznych.
4. Wyznaczenie harmonogramu realizacji całości zamierzeń inwestycyjnych gminy ze wskazaniem źródeł finansowania.

1.2 *Metoda opracowania programu*

Niniejszy program określa stan aktualny oraz politykę środowiskową i wynikające z niej cele i zadania do roku 2015 we wszystkich jej elementach. Program obejmuje wszystkie obszary środowiskowe tj. gospodarkę wodno-ściekową, ochronę powietrza, zagadnienia związane z hałasem, gospodarkę odpadami, ochronę gleby i ziemi oraz ochronę przyrody i edukację ekologiczną. Ważnym elementem tego dokumentu jest analiza możliwości sfinansowania programu ochrony środowiska uwzględniająca możliwości budżetowe gminy Dębowiec oraz możliwy do zrealizowania harmonogram zadań i zamierzeń inwestycyjnych wskazujący konkretne źródła jego finansowania. Zasada zrównoważonego rozwoju będzie podstawowym kryterium przy opracowywaniu propozycji konkretnych zadań rozwiązujących problemy ochrony środowiska w poszczególnych dziedzinach.

Program określa stan docelowy środowiska po zrealizowaniu proponowanych zamierzeń inwestycyjnych, a także wszystkich działań racjonalizujących gospodarowanie środowiskiem i ochronę jego walorów w Gminie Dębowiec.

Efekty działania niniejszego Programu winny być poddane analizie i okresowo oceniane co najmniej raz na 2 lata.

1.3 *Uwarunkowania programu*

Podstawę sporządzenia Gminnego Programu Ochrony Środowiska stanowią następujące dostępne dokumenty planistyczne o charakterze strategicznym :

1. Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego gminy Dębowiec
2. Wieloletni Plan Inwestycyjny Gminy Dębowiec.
3. Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego na lata 2000 – 2015.
4. Program Ochrony Środowiska Województwa Śląskiego do roku 2004 oraz cele długoterminowe do roku 2015.
5. Strategia Rozwoju Powiatu Cieszyńskiego do 2016 r.
6. Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Cieszyńskiego.

W programie uwzględnione zostały postanowienia i wytyczne zawarte w "Polityce Ekologicznej Państwa" oraz uwarunkowania prawne związane z przystąpieniem do Unii Europejskiej.

2 Ogólna charakterystyka gminy

2.1 Położenie geograficzne

Gmina Dębowiec położna jest na granicy Karpat Zachodnich i Kotlin Podkarpackich Zachodnich. Do Karpat należy występujący na południu fragment Działu Cieszyńskiego wchodzącego w skład Pogórza Śląskiego, natomiast w skład Kotliny Raciborsko – Oświęcimskiej wchodzi północna część gminy należąca do Wysoczyzny Kończyckiej i Doliny Wisły.

Część gminy znajdująca się na obszarze tzw. Pogórza Śląskiego, zwanego niekiedy Pogórzem Cieszyńskim tworzy pas wzgórz łagodnych i szerokich, wyniesionych 350 – 460 m npm, a 150 – 200 m nad dna dolin rzecznych. Granica Pogórza przebiega mniej więcej równolegle do lini łączącej Cieszyn ze Skoczowem. Pozostała część gminy znajduje się na obszarze Kotliny Raciborsko – Oświęcimskiej w jej północno – wschodniej części. Jest to kotlin przedgórska, wypełniona osadami mioceńskimi.

Zachodnią część doliny Knajki zajmuje falista wierzchowina Wysoczyzny Kończyckiej, porozcinana płytkimi nieckowatymi dolinkami dopływów Knajki. W północno – wschodniej części gminy występuje niewielki fragment Doliny Wisły, w całości zajęty przez kompleks stawów rybnych.

2.2 Ukształtowanie i geologia

Rzeźba terenu jest znacznie urozmaicona i zróżnicowana. Powierzchnia jest łagodnie nachylona od podnóża Beskidu Śląskiego w kierunku północy. Rozczłonkowana jest licznymi potokami, płynącymi w głębokich 30 – 50 m dolinach, z których największy Knajka stanowi źródło zasilania dla licznych stawów hodowlanych. W ukształtowaniu terenu zaznaczają się duże wzniesienia i grzbiety dominujące nad terenem, przy wyraźnym nachyleniu stoków do15% i łagodnym przejściu między wierzchowiną, a stokami dolin. Najniższym punktem gminy jest dno doliny Knajki na północy (262 m n.p.m.), a najwyżej usytuowane jest wzniesienie w Ogrodzonej liczące 388 m n.p.m.

W podłożu geologicznym gminy dominują utwory fliszowe w postaci na przemian ległych warstw piaskowców, łupków, margli i wapieni. Na terenie tym występują także warstwy dębowieckie wykształcone w postaci zlepieńców (mioceński autochton pyłowy). Głębokie podłoże stanowią natomiast utwory karbońskie, wykształcone w postaci wapienia węglowego.

2.3 Klimat

Obszar gminy w ogólnej rejonizacji klimatycznej Polski zaliczony został do podkarpackiej dzielnicy klimatycznej. Średnie roczne temperatury powietrza wahają się w granicach od +7,7°C do +8°C. Najwyższe wartości średnich miesięcznych temperatur występują w lipcu (od +17,5°C do +17,8°C), a najniższe z reguły w styczniu (od -2,6°C do -2,5°C).

Lato termiczne, czyli okres ze średnią dobową temperatura powyżej 15°C trwa około 80-90 dni. Na obszarze gminy występuje 60-100 dni mroźnych, a okres bezprzymrozkowy wynosi 150-180 dni. Duże urzeźbienie terenu i różna ekspozycja stoków powoduje zróżnicowanie mezoklimatyczne między zaokrąglonymi grzbietami, a dolinami, w których częste są inwersje temperatury i mgły.

Wielkość i rozkład opadów pozostaje w ścisłym związku z wzniesieniem n.p.m. kierunkiem wiatrów, ekspozycją terenu w stosunku do wiatrów deszczonośnych (cień opadowy) oraz pory roku. Roczna suma opadów waha się na terenie gminy od 830-910 mm z maksimum w okresie V-VII (ok 40% rocznej sumy opadów).

2.4 Zaludnienie i migracja.

Gmina Dębowiec zajmuje obszar o powierzchni 4297 ha obejmując swym zasięgiem 7 sołectw:

Dębowiec - 1738,
Simoradz - 987,
Ogrodzoną - 838,
Iskrzyczyn - 612,
Kostkowice - 530,
Gumna - 414,
Łaczkę - 288,

Na dzień 31 grudnia 2003 r. gminę zamieszkiwało 5407 osób. Także 31 grudnia, ale 1999 r. liczba mieszkańców gminy wynosiła 5295, co wskazuje, iż na przestrzeni 5 lat wzrosła o 112 osób. Wzrost ten jest wynikiem zarówno dodatniego przyrostu naturalnego, który wahał się od 4 do 20, jak też salda migracji, które choć zróżnicowane przez okres ostatnich 5 lat, ostatecznie dało wynik dodatni. Jego wartość od roku 1999 zaczęła stopniowo obniżać się by w roku następnym osiągnął wartość ujemną. W roku 2002 zameldowania i wymeldowania zrównoważyły się, by rok później osiągnąć wartość 70 – najwyższa na przestrzeni ostatnich 5 lat. Średnia gęstość zaludnienia wynosi obecnie 125 osób na km^2.

Tabela nr 1 - Ruch naturalny ludności*

	1999	***2000***	***2001***	***2002***	***2003***
Stan na 31.12	5295	5302	5318	5332	5407
Urodzenia	62	62	62	60	54
Zgony	45	51	42	44	50
Zameldowania	74	68	52	91	128
Wymeldowania	63	73	56	91	58
Przemeldowania	65	16	26	10	71
Przyrost naturalny	17	11	20	16	4
Saldo migracji	11	-5	-4	0	70

*Na podstawie danych Urzędu Gminy Dębowiec

2.5 Aktywność zawodowa i źródła utrzymania mieszkańców.[1]

W roku 2003 spośród 5131 mieszkańców gminy Dębowiec własne źródło utrzymania posiadało 3228 osób co stanowi 60,7%. Liczba ta prawie równomiernie rozkłada się pomiędzy mężczyzn (1628) i kobiety (1600). Z tej ogólnej liczby źródło utrzymania wynikające z wykonywanej pracy posiadało 1814 (34,1%) osób, natomiast dla 1414 (26,6%) mieszkańców gminy źródłem dochodu były emerytury i renty. Pracę najemną

[1] Podstawowe informacje ze spisów powszechnych. Gmina wiejska Dębowiec. Urząd Statystyczny w Katowicach, Katowice, grudzień 2003 r.

wykonywało 1423 osób, a na własny rachunek pracowało 391 osób. Z emerytur korzystało 706 osób, zaś renty przysługiwały 562 osobom. Na utrzymaniu osób posiadających swoje dochody pozostaje 2032 osoby, z czego 975 to mężczyźni i chłopcy, a 1057 to kobiety i dziewczęta.

W gminie Dębowiec 3135 osób znajduje się w wieku produkcyjnym czyli od 18 do 59 lat w przypadku kobiet i od 18 do 64 w przypadku mężczyzn. Z tej liczby w roku 2003 pracujących było 1970, zaś bezrobotni stanowili 338 osób. Duży odsetek w grupie osób w wieku produkcyjnym stanowią osoby nie pracujące i nie pozostające na bezrobociu – 758 czyli 24,2%

Tabela nr 2 - Aktywność zawodowa osób w wieku produkcyjnym

	Ogółem	***pracujący***	***bezrobotni***	***nie pracujący***	***wskaźnik zatrudnienia***	***stopa bezrobocia***
ogółem	3135	1970	338	758	64,30%	14,60%
mężczyźni	1637	1099	184	324	68,40%	14,30%
kobiety	1498	871	152	434	59,80%	14,90%

3 Racjonalne użytkowanie zasobów naturalnych

3.1 Ochrona przyrody

3.1.1 Charakterystyka stanu aktualnego

Chronione elementy przyrody.

Ochrona przyrody, w rozumieniu ustawy, oznacza zachowanie, właściwe wykorzystanie oraz odnawianie zasobów przyrody i jej składników, a w szczególności:

1) dziko występujących roślin lub zwierząt,
2) siedlisk przyrodniczych,
3) siedlisk gatunków chronionych roślin lub zwierząt,
4) zwierząt prowadzących wędrowny tryb życia,
5) roślin lub zwierząt, objętych ochroną na podstawie odrębnych przepisów,
6) przyrody nieożywionej,
7) krajobrazu,
8) zieleni w miastach i wsiach.

Jednym ze sposobów ochrony przyrody jest obejmowanie jej zasobów i składników formami ochrony do których należą:

- tworzenie parków narodowych,
- tworzenie parków krajobrazowych,
- wyznaczanie obszarów chronionego krajobrazu,
- wprowadzanie ochrony gatunkowej roślin i zwierząt,
- wprowadzanie ochrony w drodze uznania za:
  a) pomniki przyrody,
  b) stanowiska dokumentacyjne,
  c) użytki ekologiczne,
  d) zespoły przyrodniczo-krajobrazowe.

Spośród wymienionych powyżej form ochrony przyrody na terenie gminy Dębowiec występują tylko pomniki przyrody. Zgodnie z ustawa o ochronie przyrody są nimi pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupienia o szczególnej wartości naukowej, kulturowej, historyczno-pamiątkowej i krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów, w szczególności sędziwe i okazałych rozmiarów drzewa i krzewy gatunków rodzimych lub obcych, źródła,

wodospady, wywierzyska, skałki, jary, głazy narzutowe, jaskinie. Na terenie Gminy Dębowiec jest zarejestrowanych 13 pomników przyrody, którymi są zarówno pojedyncze drzewa jak i grupy drzew.

Tabela nr 3 - Pomniki przyrody zarejestrowane w Gminie Dębowiec[2]

Lp.	***Numer rejestru WKZ***	***Lokalizacja***	***Opis***
1.	48	Ogrodzona, Las Kamieniec	buk zwyczajny: obwód – 330 cm, wysokość – 28 m, wiek – 150 lat
2.	98	Dębowiec – obok stawu „Górniok”	Dąb szypułkowy obwód – 345 cm, wysokość – 18 m, wiek – 300 lat
3.	102	Dębowiec – na pastwisku tzw. „Dolcach” w odległości około 250 m od stawu „Zamkowy”	Dąb szypułkowy: obwód – 340 cm, wysokość – 22 m, wiek – 250 lat
4.	103	W parku podworskim obok tzw. „Zamku”	Dąb szypułkowy: obwód – 420 cm, wysokość – 22 m, wiek – 300 lat
5.	104	Dębowiec, na pastwisku obok stodoły RSP „Zgoda”	2 dęby szypułkowe - obwód: 420 cm, wysokość: 20 m, wiek: 300 lat - obwód – 470 cm, wysokość – 22 m, wiek – 300 lat
6.	143	Kostkowice, na grobli stawu Pustelnik” i obok rzeki Knajki	dąb szypułkowy obwód: 330 cm, wysokość: 22 m, wiek: 200 lat
7.	144	Kostkowice, na pastwisku „Lipki”, nad stawem „Pustelnik II”	dąb szypułkowy Obwód – 370 cm, wysokość – 20 m, wiek – 200 lat
8.	145	Kostkowice, na pastwisku „Krzywda” w odległości ok. 180 m od stawu „Młyńczok II”	dąb szypułkowy obwód – 320 cm, wysokość – 23 m, wiek – 200 lat
9.	146	Kostkowice, obok stawu „Młyńczok I”	3 dęby szypułkowe obwód – 269 – 358 cm, wysokość – 18 – 23 m, wiek – 200 lat
10.	154	Łączka 34, na pastwisku obok potoku, w odległości ok. 90 m od zabudowań gospodarczych właściciela	dąb szypułkowy obwód – 395 cm, wysokość – 20 m, wiek – 300 lat
11.	155	Łączka 16, na granicy wsi Łączka i Kisielów odległości ok. 30 i 200 m od budynku właściciela	2 dęby szypułkowe obwód – 370 cm, wysokość – 20 m, wiek – 250 lat, obwód – 410 cm, wysokość – 25 m, wiek – 300 lat

[2] *Rejestr Tworów Poddanych pod Ochronę, dział B, Pomniki Przyrody – Gmina Dębowiec.*

Lp.	*Numer rejestru WKZ*	*Lokalizacja*	*Opis*
12.	157	Iskrzyczyn 1, w sadzie obok budynku mieszkalnego właściciela	iglicznia trójcierniowa obwód – 215 cm, wysokość – 23 m, wiek – 200 lat
13.	269	Simoradz, w drzewostanie świerkowym oddz. 78 k	buk zwyczajny obwód – 300 cm, wysokość – 28 m, wiek – 180 lat

Zgodnie z zapisami zawartymi w „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Dębowiec na terenie gminy proponuje się utworzenie kilku małoobszarowych form ochrony przyrody. Proponowanymi kategoriami ochrony są:

1. Użytek ekologiczny - zasługujące na ochronę pozostałości ekosystemów, mających znaczenie dla zachowania unikatowych zasobów genowych i typów środowisk; objęcie ochroną zwierząt chronionych i rzadko występujących, w tym miejsca ich sezonowego przebywania lub rozrodu.
2. Zespół przyrodniczo-krajobrazowy - wyznacza się go w celu ochrony wyjątkowo cennych fragmentów krajobrazu naturalnego i kulturowego, dla zachowania jego wartości estetycznych.
3. Rezerwat przyrody - jest obszarem obejmującym zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym ekosystemy, w tym siedliska przyrodnicze, a także określone gatunki roślin.

Tabela nr 4 Proponowane małoobszarowe formy ochrony przyrody na terenie Gminy

L.p.	*Nazwa*	*Kategoria Ochrony*	*Lokalizacja*	*Cel ochrony*
1.	„Kamieniec”	Rezerwat leśny – forma ochrony częściowa	Ogrodzona	Fragment lasu gradowego z pomnikowymi bukami, jodłami i chronionymi gatunkami runa
2.	„Kostkowicki las”	Rezerwat – forma ochrony częściowa	Kostkowice	Fragment gradu wilgotnego oraz łęgu jesionowego ze stanowiskiem skrzypa olbrzymiego
3.	„Stawisko”	Rezerwat – forma ochrony częściowa	Ogrodzona	Fragment lasu grądowego i łęgu jesionowego oraz skupisko roślinności i fauny bagiennej
4.	„Wiślica”	Zespół przyrodniczo - krajobrazowy	Simoradz	Zgrupowanie wyniesień bogato urzeźbionych, z punktami widokowymi w kierunku Doliny Wisły i stawów w okolicach Dębowca i Ochab

L.p.	*Nazwa*	*Kategoria Ochrony*	*Lokalizacja*	*Cel ochrony*
5.	„Dębczak”	Użytek ekologiczny	Dębowiec	Ochrona płazów (Hyla arborea, Triturus vulgaris, Bombina bombina, Bufo viridis)
6.	„Kostkowice”	Użytek ekologiczny	Kostkowice	Ochrona płazów (Bombina bombina, Triturys vulgaris)

Na terenie gminy znajdują się obszary wchodzące w skład terenów zaproponowanych do Europejskiej Sieci Ekologicznej Natura 2000[3]. Część sołectwa Dębowiec i sołectwo Simoradz wchodzi w obręb obszaru o nazwie Dolina Górnej Wisły, który zaproponowany został jako obszar specjalnej ochrony (OSO) zidentyfikowany na podstawie zapisów Dyrektywy Ptasiej dla gatunków ptaków wymienionych w załączniku I dyrektywy. Obszar ten, w okresie lęgowym zasiedla, co najmniej 1% populacji krajowej następujących gatunków ptaków: bączek, bąk, dzierzba czarnoczelna, mewa czarnogłowa, rybitwa białowąsa, rybitwa rzeczna, rybitwa czarna, sieweczka rzeczna, śmieszka, zausznik. W stosunkowo wysokim zagęszczeniu występują: muchołówka białoszyja, krzyżowka, lyska, perkozer. W okresie wędrówek na obszarze tym występuje, co najmniej 1% populacji czapli białej i płaskonosa.

Drugi z obszarów na terenie gminy wchodzi w skład ostoi o nazwie Cieszyńskie Źródła Tufowe zaproponowanej do sieci Natura 2000 jako specjalny obszar ochrony (SOO). Stanowi ona zachodnią część Pogórza Śląskiego, zwyczajowo zwanego Pogórzem Cieszyńskim. W skład ostoi wchodzą cztery, izolowane obszary aktywnych współcześnie źródlisk z depozycją martwicy wapiennej (tufów wapiennych i trawertynów) i towarzyszącą im typową flora mszaków: Morzyk, Góra Jasieniowa, Skarpa Wislicka i Kamieniec. Ten ostatni obszar znajduje się w Ogrodzonej na terenie Gminy Dębowiec i zaproponowany został jako teren do utworzenia rezerwatu w sieci Natura 2000. Na obszarze tym oprócz źródeł tufowych występują płazy i gady wymienione w Załączniku do Dyrektywy Nr 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk naturalnych oraz dzikiej fauny i flory (zmienionej dyrektywą 97/62/WE)

Zieleń urządzona

Jedyną pozostałością zieleni parkowej na terenie Gminy Dębowiec jest folwarczny park

[3] *Opracowano na podstawie dokumentacji przekazanej gminie przez Ministerstwo Środowiska, a dotyczącej OSO i SOO na terenie Gminy Dębowiec.*

zabytkowy w Dębowcu. Założony został on w XIX w. jako park krajobrazowy z elementami architektonicznymi założenia folwarcznego, częściowo już nieistniejącymi. Obecnie park zachowany jest w postaci szczątkowej, nie ma tego charakteru, co pierwotnie. Na uwagę zasługuje zachowana do czasów współczesnych część południowo – zachodnia przy tzw. „Zamku" (obiekt figurujący w ewidencji zabytków), wraz z zielenią na obrzeżu stawu Zamkowego oraz wyspą.

Zgodnie z ustawą o ochronie przyrody rada gminy jest obowiązana zapewnić mieszkańcom miast i wsi o zwartej zabudowie korzystanie z przyrody przede wszystkim przez tworzenie i utrzymywanie w należytym stanie terenów zieleni i zadrzewień, łączących się, w miarę możliwości, z terenami zalesionymi. Rada Gminy Dębowiec podjęła się realizacji tego ustawowego zapisu podejmując w roku 2000 uchwałę o utworzeniu na jej terenie, w sołectwie Dębowiec „Parku Jubileuszowego". Projekt parku[4] opracowany został w roku 2002, a obecnie przebiega jego realizacja. Zgodnie z projektem park obejmuje tereny w centrum Dębowca o łącznej powierzchni 4,7 ha.

W opracowanym projekcie dokonano inwentaryzacji szaty roślinnej występującej już na terenie przewidzianym do zagospodarowania. Stwierdzono występowanie na min 39 gatunków drzew oraz 28 gatunków krzewów i pnączy. Najstarszym z drzew na tym terenie jest jesion wyniosły liczący ponad 120 lat. Jest to również jeden z najliczniej występujących tu gatunków. Oprócz niego najliczniej występujących gatunkami są: lipa drobnolistna, świerk kłujący i świerk pospolity, natomiast pojedyncze egzemplarze to: wierzba płacząca, wiąz górski, sosna żółta. Wśród krzewów i pnączy najwięcej jest róży wielokwiatowej i pigwowca japońskiego.

Projekt parku zakłada przede wszystkim zwiększenie liczby drzew, krzewów, róż i pnączy do 4690 sztuk, z czego zieleń wysoką ma stanowić 311 sztuk drzew, zieleń średnią 381 sztuk drzew, zaś pozostała roślinność to formy niewielkie – żywopłoty, róże, rośliny okrywowe. Planuje się trzykrotnie zwiększyć różnorodność gatunkową i odmianową ze szczególnym uwzględnieniem gatunków flory rodzimej. Wśród projektowanej roślinności najliczniejsze są takie gatunki jak: berberys, tawulec pogięty, wrzos pospolity, żywotnik zachodni, barwinek pospolity, natomiast pojedynczo występować mają m.in.: cyprysik nutkajski, jarząb brekinia, topola czarna, czeremcha pospolita, magnolia gwieździsta, brzoza karłowata, platan klonolistny. Ponadto projekt przewiduje utworzenie różanników, kwietników i rabat bylinowych sezonowych z wiosenną i letnią nasadą kwiatów.

[4] *Park Jubileuszowy w Dębowcu. Szczegółowa inwentaryzacja zieleni. Koncepcja zagospodarowania terenu. Projekt zagospodarowania zieleni. Stanisław Kawecki rzeczoznawca, Cieszyn 2002*

Projekt parku oprócz planowanego zagospodarowania zieleni zawiera wytyczne dotyczące budynków, dróg, placy, chodników, obiektów sportowych i małej architektury, które służyć mają poprawieniu estetyki terenu. Projekt sugeruje przebudowę dachu budynku OSP w nawiązaniu do architektury budynku urzędu gminy, przebudowę budynku restauracji i wiaty przystankowej, rozbiórkę budynku gospodarczego przylegającego do budynku szkoły podstawowej i szopy garażowej na terenie przyległym do przedszkola. Projekt parku zakłada również wykonanie nowych chodników m.in. wzdłuż ul. Katowickiej i ul. Szkolnej oraz łączących ważne punkty na terenie przewidzianym do zagospodarowania, zwiększenie liczby miejsc parkingowych, zmiany nawierzchni nieestetycznych terenów utwardzonych. Jednym z kierunków zagospodarowania parku jest rozwój bazy sportowej. Przewiduje on wykonanie bieżni wokół boiska do piłki nożnej z rozszerzeniem o bieżnię do sprintu, utworzenie zespołu urządzeń do lekkoatletyki oraz zestawu elementów do ćwiczeń ogólnoruchowych (np. ścieżki zdrowia), wybudowanie trybun oraz miejsce dla zorganizowanie pola mini golfa. Ponadto projekt zakłada zorganizowanie bazy zabawowo - rekreacyjnej dla dzieci i młodzieży, bazy rekreacji rodzinnej, a także zwiększenie ilości ławek i koszy na śmieci na całym obszarze przyszłego parku.

3.1.2 Identyfikacja potrzeb i określenie stanu docelowego

W celu zachowania wartości środowiska naturalnego należy prowadzić działania w następujących grupach problemowych:

1) ochrona i odpowiednie zagospodarowanie istniejących elementów środowiska przyrodniczego takich jak: lasy, śródpolne zadrzewienia i zakrzewienia, wody powierzchniowe, naturalne rozlewiska, strefy przybrzeżne potoków,
2) zachowanie, ochrona i powiększanie zasobów leśnych w powiązaniu z innymi elementami środowiska oraz gospodarką,
3) ochrona istniejących pomników przyrody poprzez weryfikację i aktualizację zasobów,
4) objęcie ochroną terenów, na których występują zasoby przyrody nie objęte dotąd żadną forma ochrony, w celu ich zachowania i prowadzenia racjonalnej gospodarki zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju (ustalenie rodzaju i zakresu ochrony),
5) planowe i racjonalne przeznaczenie terenów rolnych do zainwestowania, ograniczenie rozpraszania zabudowy - także rolniczej,
6) przeprowadzenie zalesień terenów narażonych na erozje oraz zdegradowanych działalnością człowieka.

3.1.3 Cele krótkoterminowe do 2008 r.

1. Tworzenie małoobszarowych form ochrony przyrody.
2. Prowadzenie prac pielęgnacyjno- konserwacyjnych istniejących pomników przyrody.
3. Współudział w tworzeniu prawnych i organizacyjnych form ochrony obszarów typowanych do Krajowej Sieci „Natura 2000"

3.1.4 Cele długoterminowe do 2015

1. Zwiększenie obszarów objętych zielenią urządzoną.
2. Ochrona różnorodności biologicznej Gminy Dębowiec
3. Wzrost świadomości ekologicznej w społeczeństwie

3.1.5 Mechanizmy prawno-ekonomiczne

Ustawa o ochronie przyrody już w artykule 3 nakłada na samorząd terytorialny obowiązek ochrony przyrody, której głównymi celami są:

1) utrzymanie procesów ekologicznych i stabilności ekosystemów,
2) zachowanie różnorodności biologicznej,
3) zachowanie dziedzictwa geologicznego,
4) zapewnienie ciągłości istnienia gatunków roślin lub zwierząt wraz z siedliskami poprzez utrzymywanie lub przywracanie ich do właściwego stanu,
5) ochronę zieleni w miastach i wsiach, w szczególności ochronę drzew oraz krzewów,
6) utrzymywanie lub przywracanie do właściwego stanu siedlisk przyrodniczych, a także innych zasobów przyrody i jej składników,
7) kształtowanie właściwych postaw człowieka wobec przyrody.

Do innych zadań, wynikających z ww. ustawy, których realizacja skierowana jest wprost do władz samorządowych należą:

- popularyzacja ochrony przyrody,
- wprowadzania form ochrony przyrody,
- obowiązek sporządzania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszarów i obiektów poddawanych ochronie przez radę gminy,
- wydawanie zezwoleń na usunięcie drzew lub krzewów i naliczanie stosownych opłat,
- wymierzanie administracyjnych kar pieniężnych za zniszczenie terenów zieleni, drzew lub krzewów oraz ich usuwanie bez wymaganego zezwolenia.

- zapewnienie mieszkańcom miast i wsi o zwartej zabudowie korzystanie z przyrody przede wszystkim przez tworzenie i utrzymywanie w należytym stanie terenów zieleni i zadrzewień, łączących się, w miarę możliwości, z terenami zalesionymi.

Tematyka ochrony przyrody, leśnictwa i edukacji ekologicznej została ujęta w celach Polityki Ekologicznej Państwa na lata 2003-2006 i dodatkowo wzmocniona art. 35, ust. 2 ustawy o ochronie przyrody, mówiącym o konieczności opracowania „krajowej strategii ochrony i umiarkowanego użytkowania różnorodności biologicznej" wraz z programem działania.

Polityka ekologiczna państwa postuluje umocnienie samorządu terytorialnego jako ogniwa władzy ekologicznej m.in. poprzez wprowadzenie procedur umożliwiających Gminie występowanie w charakterze inicjatora lub strony w sprawach pozostających w kompetencji władz wojewódzkich i centralnych.

3.1.6 Wnioski

Realizacja celów i wytyczonych zadań w zakresie ochrony przyrody i krajobrazu powinna przyczyniać się do wzrostu procentowego powierzchni obszarów chronionych gminy, jak tez wzrostu ilościowego i gatunkowego jej flory i fauny. Efektem zaplanowanych działań powinien być także wzrost atrakcyjności gminy i stworzenie bazy agroturystycznej.

Harmonogram realizacji programu w zakresie ochrony przyrody

Tabela nr 5

Lp.	***Działania***	***Okres realizacji***		***Niezbędne środki finansowe w tys.zł.***	***Źródła finansowania***
		od	***do***		
1	2	3	4	5	6
1.	Kontynuacja realizacji projektu „Parku Jubileuszowego" w Dębowcu	2004	2005	100	GFOŚ
2.	Opracowanie projektu i realizacja parku gminnego w Ogrodzonej	2005	2006	60	GFOŚ
3.	Opracowanie projektu i realizacja parku gminnego w Simoradzu	2005	2006	60	GFOŚ
4.	Opracowanie projektu i realizacja parku gminnego w Gumnach	2006	2007	40	GFOŚ
5.	Zieleń izolacyjna w strefie uciążliwości drogi ekspresowej	2005	2008	150	GFOŚ

Lp.	***Działania***	***Okres realizacji***		***Niezbędne środki finansowe w tys.zł.***	***Źródła finansowania***
6.	Utworzenie małoobszarowych form ochrony przyrody zgodnie z tabelą nr 4	2005	2006	50	GFOŚ
RAZEM				460	

3.2 Ochrona lasów

3.2.1 Charakterystyka stanu aktualnego

Gmina Dębowiec wchodzi w skład obrębu Hażlach, stanowiącego jeden z trzech obrębów Nadleśnictwa Ustroń. Obejmuje ono łącznie 11.434 ha powierzchni, z czego na obręb Hażlach przypada 3790 ha. Lasy tego obrębu to w większości siedliska nizinne zajmujące powierzchnię 2864.26 ha. Największy obszar zajmują następujące typy lasów: las mieszany wilgotny, las świeży, las mieszany świeży i las wilgotny. Lasy obrębu Hażlach charakteryzują się następującymi wariantami wilgotności:

LAS ŚWIEŻY – 2 rodzaje wilgotności: umiarkowanie świeży i silnie świezy

LAS WILGOTNY – 2 rodzaje wilgotności: umiarkowanie wilgotny i silnie wilgotny

LAS ŁĘGOWY – 3 rodzaje wilgotności: słabo i umiarkowanie wilgotny, wilgotny, silnie wilgotny,

OLS JESIONOWY – 2 warianty wilgotności: bagienny dość mokry odwodniony, bagienny mokry

LAS MIESZANY ŚWIEŻY – 2 warianty wilgotności: umiarkowanie świeży, silnie świeży

LAS MIESZANY WILGOTNY – 2 warianty wilgotności: umiarkowanie wilgotny, silnie wilgotny

BÓR MIESZANY WILGOTNY – 1 wariant wilgotności: silnie wilgotny.

Tabela nr 6 Zestawienie powierzchniowe i procentowe siedliskowych typów lasów w obrębie Hażlach[5]

Rodzaj lasu	*Typ lasu*	*Powierzchnia w ha*	*Dominujący drzewostan*
Las świeży	normalny	278.74	dąb szypułkowy, buk pospolity
	zniekształcony	502.21	dąb szypułkowy, sosna pospolita, brzoza brodawkowata, modrzew, olsza, świerk pospolity
	zdegradowany	164.86	sosna, świerk, brzoza brodawkowata
Las wilgotny	normalny	102.95	Olsza
	zniekształcony	96.75	dąb szypułkowy, sosna pospolita, jodła pospolita, olsza, świerk pospolity
	zdegradowany	26.12	świerk, sosna, brzoza
Las łęgowy	normalny	27.13	Olsza
	zniekształcony	10.66	Olsza
Las jesionowy	normalny	7.31	Olsza
	zniekształcony	1.45	Olsza
Las mieszany świeży	normalny	150.84	Buk
	zniekształcony	384.46	Świerk

[5] *Program Ochrony Przyrody Nadleśnictwa Ustroń, Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej, oddział w Krakowie, 1998 r.*

Rodzaj lasu	*Typ lasu*	*Powierzchnia w ha*	*Dominujący drzewostan*
	zdegradowany	23.76	monokultury świerkowe, sosnowe, w domieszce brzoza
Las mieszany wilgotny	normalny	258.87	brzoza brodawkowata, modrzew, świerk, olsza
	zniekształcony	791.12	sosna pospolita, świerk pospolity, brzoza brodawkowata
Bór mieszany wilgotny	-	3,94	świerk, sosna

Użytki leśne na terenie gminy Dębowiec zajmują powierzchnię 545 ha. Z tego lasy i grunty leśne to 532 ha, a grunty zadrzewione i zakrzewione to 13 ha, co łącznie stanowi 12,8% terenu całej gminy. Wszystkie lasy są lasami chronionymi określonymi według kategorii ochronności:

1) lasy glebochronne,
2) lasy wodochronne – lasy u źródlisk rzek i potoków, w tym lasy położone między brzegami wód i najbliższymi liniami naturalnymi w terenie,
3) lasy wykazujące uszkodzenia drzewostanów na skutek działania gazów i pyłów emitowanych przez zakłady przemysłowe, objawiające się ubytkiem liści,

w których zasady gospodarki leśnej określają odpowiednie metody zagospodarowania mające na celu zachowanie trwałości lasów, w szczególności:

- dbałość o stan zdrowotny i sanitarny lasów,
- preferowanie naturalnego odnowienia,
- ograniczenie regulacji stosunków wodnych,
- ograniczenie trwałego odwadniania bagien śródleśnych,
- kształtowanie struktury gatunkowej i przestrzennej lasu zgodnie z warunkami siedliskowymi, w kierunku powiększenia różnorodności biologicznej i zwiększenia odporności lasu na czynniki destrukcyjne.

Lasy na terenie gminy Dębowiec, stanowiące własność Skarbu Państwa, zarządzane przez nadleśnictwo Ustroń, wchodzą w skład Leśnego Kompleksu Promocyjnego – Lasy Beskidu Śląskiego, który utworzony został na mocy Zarządzenia nr 30 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych 19 grudnia 1994 r. Leśne kompleksy promocyjne są obszarami funkcjonalnymi o znaczeniu ekologicznym, edukacyjnym i społecznym, dla których działalność określa jednolity program gospodarczo-ochronny, opracowany przez właściwego dyrektora regionalnej dyrekcji Lasów Państwowych. Leśny Kompleks Promocyjny – Lasy Beskidu Śląskiego to rozległy kompleks leśny o szczególnych

walorach przyrodniczych, wydzielony w celu zaktywizowania działań w zakresie zarządzania lasami i ich ochrony oraz w celu doskonalenia gospodarki leśnej na podstawach ekologicznych. Leśny Kompleks Promocyjny powołany został w celu:

- wszechstronnego rozpoznania stanu biocenozy leśnej,
- trwałego zachowania lub odtworzenia naturalnych walorów lasu metodami racjonalnej gospodarki leśnej na podstawach ekologicznych,
- integrowanie celów trwałej gospodarki leśnej i aktywnej ochrony przyrody,
- promowanie wielofunkcyjnej i zrównoważonej gospodarki leśnej,
- promowanie prac badawczych i doświadczalnictwa leśnego,
- prowadzenie edukacji ekologicznej społeczeństwa.

W roku 2000 opracowane zostało dla gminy „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Dębowiec w części dotyczącej rolniczej przestrzeni produkcyjnej poszerzony o projekt granicy polno - leśnej". Zgodnie z jego zapisami na terenie gminy do zalesień w dwóch etapach zaproponowano obszar o powierzchni 261,7 ha, co stanowi 6,1% obszaru gminy:

- obręb Dębowiec – 63,1 ha
- obręb Gumna – 22,7 ha
- obręb Iskrzyczyn – 42,6 ha
- obręb Kostkowice – 30,9 ha
- obręb Łaczka – 12,4 ha
- obręb Ogrodzona – 45,0 ha
- obręb Simoradz – 45,0 ha

W pierwszym etapie do zalesień przewidziano 163,2 ha, a w drugim 98,5 ha. Po zalesieniu powierzchnia lasów w gminie wzrośnie z obecnych 551,1, ha do 812,8 ha, a lesistość gminy osiągnie 18,9%. Zalesienia dotyczą głównie terenów wzdłuż cieków wodnych.

3.2.2 Identyfikacja potrzeb i określenie stanu docelowego

Przynależność lasów znajdujących się na terenie gminy do leśnego Kompleksu Promocyjnego Lasy Beskidu Śląskiego wiąże się z dążeniem do uzyskania proekologicznego modelu gospodarki leśnej tzn. trwałego zachowania lub odtwarzania naturalnych walorów lasu, metodami racjonalnej gospodarki leśnej.

Biorąc pod uwagę fakt, że lasy na terenie gminy są lasami ochronnymi, głównym dążeniem

powinno być zachowania tej formy, poprzez stosowanie odpowiednich metod gospodarki mających na celu zachowanie trwałości lasów, w szczególności:

- dbałość o stan zdrowotny i sanitarny lasów,
- preferowanie naturalnego odnowienia.

Istotnym dla gospodarki leśnej jest także stosowanie odpowiednich zasad gospodarki przestrzennej. Dotyczy to głównie lokalizacji poza lasami dróg i linii uzbrojenia technicznego, lokalizowanie budownictwa w odpowiedniej odległości od lasów. Wytyczne te należy uwzględnić przy opracowywaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego gminy.

3.2.3 Cele krótkoterminowe do 2008 r.

1. Uwzględnienie proekologicznego modelu gospodarki leśnej w gospodarce przestrzennej.

3.2.4 Cele długoterminowe do 2015

1. Zachowanie, ochrona i powiększenie zasobów leśnych.

3.2.5 Mechanizmy prawno-ekonomiczne

Ustawa o lasach określa zasady zachowania, ochrony i powiększania zasobów leśnych oraz zasady gospodarki leśnej w powiązaniu z innymi elementami środowiska i z gospodarką narodową. Nadzór nad tak rozumiana gospodarka leśną sprawują:

1) minister właściwy do spraw ochrony środowiska – w lasach stanowiących własność Skarbu Państwa,
2) starosta oraz w zakresie określonym w ustawie wojewoda – w lasach nie stanowiących własności Skarbu Państwa.

Ustawa o lasach nie daje organom samorządu gminnego bezpośrednich zadań w zakresie ochrony lasów, chyba że są one właścicielami lasów. Wówczas ich obowiązkiem jest dążenie do trwałego utrzymywania lasów i zapewnienia ciągłości ich użytkowania, a w szczególności do:

- zachowania w lasach roślinności leśnej oraz naturalnych bagien i torfowisk,
- pielęgnowania i ochrony lasu, w tym również ochrony przeciwpożarowej,
- ponownego wprowadzania roślinności leśnej w lasach w okresie do 2 lat od usunięcia drzewostanu,
- przebudowy drzewostanu, który nie zapewnia osiągnięcia celów gospodarki leśnej,

- racjonalne użytkowanie lasu w sposób trwale zapewniający optymalna realizację wszystkich jego funkcji

Ustawa o lasach obliguje jednostki samorządu gminnego do uwzględniania w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego ustaleń planów urządzenia lasów dotyczące granic i powierzchni lasów, w tym lasów ochronnych.

3.2.6 Wnioski

Zachowanie lasów, które stanowią o pięknie gminy i są podstawową atrakcją dla osób korzystających z wypoczynku powinno być traktowane w planie zagospodarowania przestrzennego gminy w sposób priorytetowy. Odpowiednie planowanie przestrzenne, uwzględniające zasady ochrony lasów powinno przyczynić się m.in. do:

1) zachowania biologiczne różnorodności lasów,
2) utrzymanie zdrowia i żywotności ekosystemów leśnych,
3) utrzymanie produkcyjnej zasobności lasów,
4) ochrony zasobów glebowych i wodnych w lasach.

Harmonogram realizacji zadań z zakresu ochrony lasów

Tabela nr 7

	Działania	***Okres realizacji***		***Niezbędne środki finansowe w tys. zł***	***Źródła finansowania***
		od	***do***		
1	2	3	4	5	6
1.	Opracowanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego z uwzględnieniem zasad gospodarki leśnej i planu urządzenia lasu	2005	2007	100	Środki własne
2.	Przeprowadzenie zalesień gruntów o powierzchni 163,2 ha	2005	2015	2000	Środki nadleśnictwa Ustroń, osób prywatnych, KPZL
RAZEM				2100	

3.3 *Ochrona gleb i kopalin*[6]

3.3.1 Charakterystyka stanu aktualnego.

Gleby

Powierzchnia gminy Dębowiec to 4279 ha, z czego największą część 3150 ha stanowią użytki rolne (grunty orne, sady, łąki i pastwiska), z których 2140 to grunty orne, a 1010 to użytki zielone.

W północno – zachodniej części gminy występują gleby bielicowe, natomiast na pozostałym obszarze głównie gleby brunatne, którym towarzyszą rędziny brunatne, a na obszarze dna doliny Knajki – mady.

Za podstawę ogólnej wartości gleb przyjmuje się skład chemiczny gleby w profilu glebowym, miąższość poziomu próchniczego i zawartość w nim próchnicy, wystawę i stopień nachylenia zboczy. Ustalone w oparciu o te czynniki klasy bonitacyjne gleb są wykładnikiem produkcyjności gleb przy ich rolniczym użytkowaniu. Bonitacja użytków ornych obejmuje 9 klas, a użytków zielonych 7 klas. W Gminie Dębowiec najczęściej występującą i zajmującą największą powierzchnię jest klasa IV. Zalicza się do niej gleby średniej jakości, na których plonowanie roślin uzależnione jest od położenia i ilości opadów. W sprzyjających warunkach, przy odpowiedniej uprawie i dobrej kulturze, gleby te dają zadowalające plony uprawianych roślin. Równie wysoki jest udział gleb klasy III, uznawanych za gleby dobre. Natomiast udział gleb klasy I i II czyli bardzo dobrych jest minimalny. Gleby tych klas występują tylko w Dębowcu i Gumnach Także niewielki jest udział, w gruntach ornych gminy, gleb klasy V i VI.

[6] *Rozdział opracowano w oparciu o Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Dębowiec w części dotyczącej rolniczej przestrzeni produkcyjnej poszerzone o projekt granicy polno – leśnej, Beskidzkie Biuro Geodezji i Terenów Rolnych*

Tabela nr 8 - Zestawienie bonitacji gleb gminy Dębowiec

	Grunty orne	***Użytki zielone***	***Razem***	***Udział %***
Klasa II	11 ha	18 ha	29 ha	0,09
Klasa IIIa	267 ha	482 ha	1469 ha	46,6
Klasa IIIb	720 ha			
Klasa III				
Klasa IVa	797 ha	372 ha	1479 ha	4,7
Klasa IVb	310 ha			
Klasa IV				
Klasa V	34 ha	107 ha	141 ha	4,5
Klasa VI	1 ha	31 ha	32 ha	1
Razem	**2140 ha**	**1010 ha**	**3150 ha**	**100**

Rolniczą przydatność gleb określa się jako kompleksy przydatności rolniczej. Obejmują one zespoły różnych i różnie położonych gleb pod względem klimatu i rzeźby, które wykazują podobne właściwości rolnicze i mogą być podobnie użytkowane. W obrębie gruntów ornych wyróżnia się 14 kompleksów glebowo – rolniczych oraz 3 w obrębie trwałych użytków zielonych. Na terenie gminy Dębowiec występuje 9 kompleksów przydatności rolniczej gleb:

pszenny dobry (2)

pszenny wadliwy (3)

zbożowo – pastewny mocny (8)

pszenny górski (10)

zbożowy górski (11)

owsiano – ziemniaczany górski (12)

gleby orne przeznaczone pod użytki zielone (14)

użytki zielone średnie (2z)

użytki zielone słabe i bardzo słabe (3z)

Na terenie gminy największy udział w powierzchni użytków rolnych zajmuje kompleks pszenny górski obejmujący 34% oraz kompleks pszenny dobry (30,7%). Do kompleksów tych zalicza się gleby zwięzłe, dobrze uwilgocone, przepuszczalne i przewiewne, głębokie, na ogół bezszkieletowe, stosunkowo łatwe do uprawy, położone w korzystnych warunkach geomorfologicznych. Szczegółowe zestawienie kompleksów rolniczej przydatności na terenie Gminy Dębowiec znajduje się w tabeli.

Tabela nr 9 Zestawienie kompleksów rolniczej przydatności

		Dębowiec	*Gumna*	*Iskrzy-czyn*	*Kostko-wice*	*Łączka*	*Ogro-dzona*	*Simoradz*	*Gmina razem*
Grunty orne w kompleksach w ha	2	641,0	17,0	1,0	164,0	0,0	45,0	216,0	994,0
	3	0,0	1,0	0,0	16,0	0,0	0,0	0,0	17,0
	8	53,0	4,0	4,0	28,0	1,0	5,0	2,0	97,0
	10	11,0	157,0	254,0	85,0	105,0	265,0	225,0	1.102,0
	11	0,0	76,0	77,0	1,0	35,0	74,0	12,0	275,0
	12	0,0	6,0	2,0	0,0	10,0	25,0	2,0	45,0
	14	0,0	0,0	0,0	6,0	0,0	0,0	0,0	6,0
Grunty orne razem		705,0	261,0	338,0	300,0	151,0	414,0	367,0	2.536
Użytki zielone w ha	2z	140,0	101,0	82,0	44,0	27,0	102,0	73,0	569,0
	3z	26,0	8,0	10,0	10,0	2,0	62,0	20,0	138,0
Użytki zielone razem		166,0	109,0	92,0	54,0	29,0	164,0	93,0	707,0
Użytki rolne razem		871,0	370,0	430,0	354,0	180,0	578,0	460,0	3.243,0

Rozwój przemysłu i chemizacja rolnictwa spowodowały gromadzenie się w glebie pierwiastków śladowych z grupy popularnie nazywanej metalami ciężkimi. Naturalne ilości tych pierwiastków, na ogół bardzo małe, są charakterystyczne dla określonego rodzaju gleb, ale zwiększanie się ich zawartości, powodowane czynnikami zewnętrznymi, może naruszyć równowagę ekologiczną, być przyczyna degradacji gleb i zagrożeniem dla zdrowia i życia.

Ze względu na zawartość metali ciężkich (ołów, cynk, miedź, nikiel, kadm) grunty orne Gminy Dębowiec w 62,9% to gleby ciężkie, przeznaczone do uprawy mechanicznej, a w 23,6% gleby bardzo ciężkie. Najwięcej gleb bardzo ciężkich znajduje się w Łączce i w Gumnach, i stanowią one odpowiednio 69,5% i 52,5% gruntów ornych tych wsi. W wierzchnich warstwach zarówno gleb ciężkich jak i bardzo ciężkich dominują iły pylaste, gliny pylaste i gliny ciężkie. Zawartość metali ciężkich w glebach decyduje o stopniu zanieczyszczenia i przydatności gleb pod względem rolniczym. Badania w tym zakresie na terenie gminy Dębowiec w 1995 r. przeprowadziła Okręgowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna[7]. Wyniki badań przedstawiono w 6-stopniowej skali opracowanej przez Instytut Upraw Nawożenia i Gleboznawstwa w Puławach:

stopień 0 – gleby nie zanieczyszczone o naturalnych zawartościach metali śladowych,

stopień I – gleby o podwyższonej zawartości metali, nie należy uprawiać warzyw przeznaczonych dla dzieci,

stopień II – gleby słabo zanieczyszczone – zachodzi obawa chemicznego zanieczyszczenia

[7] *Wyniki chemicznej degradacji rolniczej przestrzeni produkcyjnej Gminy Dębowiec, Okręgowa Stacja Chemiczno-Rolnicza w Gliwicach, 1995 r.*

roślin,

stopień III – gleby średnio zanieczyszczone, wszystkie uprawy na takich glebach narażone są na skażenie,

stopień IV – gleby silnie zanieczyszczone, gleby takie powinny być wyłączone z produkcji rolniczej oraz zadarnione lub zadrzewione,

stopień V – gleby bardzo silnie zanieczyszczone, należy wyłączyć je z produkcji rolniczej i poddać zabiegom rekultywacyjnym

Badania próbek z terenu Giny Dębowiec wykazały brak zanieczyszczeń metalami ciężkimi w stopniu IV, V i VI. Zawartość ołowiu, kadmu, niklu i cynku odnotowano w stopniu zerowym i pierwszym, niklu także w stopniu drugim.

O jakości gleb oprócz zanieczyszczeń metalami ciężkimi decydują także procesy erozji wodnej tzn. procesy niszczenia wierzchniej, uprawnej warstwy ziemi przez siły przyrody, przede wszystkim przez wody opadowe i roztopowe. Podatność gleby na te zjawiska zależy od ukształtowania terenu, opadów, sposobu użytkowania gruntów i składu chemicznego gleb. Uwzględniają te czynniki IUNiG wyróżnił 5 stopni zagrożenia erozją wodną:

1 – erozja słaba

2 – erozja umiarkowana

3 – erozja intensywna

4 – erozja silna

5 – erozja bardzo silna

Na terenie gminy dominuje erozja 1-go i 2-go stopnia intensywności. Obejmuje ona 85% powierzchni gruntów ornych, głównie dolinę Knajki oraz rozległe powierzchnie wierzchowinowe o niewielkim nachyleniu w Dębowcu, Simoradzu, Kostkowicach i Ogrodzonej. Erozja bardzo silna na terenie gminy nie występuje, natomiast w Gumnach ok. 4% powierzchni gruntów ornych zagrożone jest oddziaływaniem erozji silnej. Największe zagrożenie występowaniem erozji 3-go stopnia stwierdzono w miejscowości Łączka – 46% powierzchni gruntów ornych, Ogrodzona – 24% i Iskrzyczyn – 17%.

Kopaliny

Na terenach Gminy Dębowiec znajdują się pokłady gazu ziemnego „Dębowiec Śląski" i solanki „Dębowiec II". Złoże gazu obejmuje obszar na terenie Dębowca, Iskrzyczyna oraz Simoradza i posiada obszar górniczy utworzony na podstawie koncesji udzielonej przez Ministerstwo Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa nr 17/96 z dnia 5

czerwca 1996 r. o powierzchni 17.082.820 m^2. Teren górniczy pokrywa się z granicami obszaru górniczego. Użytkowanie górnicze złoża określone zostało na 25 lat od uzyskania koncesji tj. do roku 2021. Działalność eksploatacyjna nie wpływa zasadniczo na środowisko w zakresie:

1) oddziaływania na istniejące obiekty budowlane,
2) skażenia wód podziemnych.

Ze złoża wód leczniczych „Dębowiec II" wydobywa się solankę jodowo-bromową. Złoże to posiada obszar górniczy ustanowiony decyzją Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa Bkk/MZ/574/97 z dnia 17 kwietnia 1997 r. Wpisany do rejestru obszarów górniczych pod nr: tom 5/1 lp 6, o powierzchni 7 882 144 m^2.

Złoża solanki od 1963 r. wykorzystywano do założenia warzelni soli i produkcji soli jodowo – bromowej. Surowcem do produkcji soli jest solanka pozyskiwana z warstw piaskowcowych okresu mioceńskiego zalegająca na głębokości 300 – 500 ppt. Eksploatowaną solankę cechuje szczególnie wysoka zawartość jonu jodkowego wynosząca 120 – 130mg/dm^3.

Obecnie na terenie gminy nie występują żadne skutki uboczne eksploatacji surowców naturalnych, ani żadne „szkody górnicze".

3.3.2 Identyfikacja potrzeb i okreslenie stanu docelowego

Analiza czynników mających wpływ na jakość gleb pokazuje, że na terenie Gminy Dębowiec są korzystne warunki do produkcji rolniczej. Na obszarze gminy przeważają gleby dobre i średnie, na podstawie przeprowadzonych tu badań na występowanie metali ciężkich stwierdzono ich zawartość w stopniach: 0, 1 i 2 czyli o zawartości naturalnej, podwyższonej i słabym zanieczyszczeniu. Są to gleby głównie klasy III i IV, w stopniu słabym i umiarkowanym narażone na erozję. Spośród gleb, 1230 ha uznanych zostało za kompleksy o warunkach szczególnie korzystnych dla rozwoju rolnictwa. Wobec powyższego priorytetem gminy powinna być dbałość o zachowanie wartości gleb, nie dopuszczenie do niepotrzebnego marnowania zasobów naturalnych i ich degradacji. Przy zachowaniu odpowiedniego nawożenia i dbałości o równowagę w produkcji roślinnej i zwierzęcej, warunki glebowe gminy dają także podstawy do przekierunkowania prowadzonej w gospodarstwach, produkcji żywności na produkcję ekologiczną. To z kolei daje podstawy do tworzenia na tym terenie bazy agroturystycznej, która z jednej strony może stać się źródłem dochodów dla rolników, a dla odwiedzających sposobem na

odpoczynek w naturalnym środowisku.

Działania gminy powinny zmierzać również do zalesiania gleb, których uprawa ze względu na niską efektywność jest niecelowa, położonych na stromych zboczach gdzie erozja jest silna, w terenach gdzie uprawa mechaniczna jest niemożliwa oraz gleb o nadmiernym uwilgotnieniu.

W gestii władz gminy powinno być również dążenie do zwiększenia świadomości ekologicznej zgodnej z ideą zrównoważonego rolnictwa wśród mieszkańców wsi i rolników, wprowadzania Zasad Dobrej Praktyki Rolniczej i nowych technologii przyjaznych środowisku

3.3.3 Cele krótkoterminowe do 2008

1. Kontrola poziomu zanieczyszczania gleb.
2. Zapobieganie zanieczyszczaniu gleb zwłaszcza środkami ochrony roślin.
3. Zapobieganie erozji gleb poprzez zalesienia.

3.3.4 Cele długoterminowe do 2015

1. Okresowa kontrola odczynu pH i zawartości metali ciężkich w glebie.
2. Popularyzacja agroturystyki i produkcji żywności ekologicznej.
3. Podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców.
4. Promowanie wśród rolników zasad Dobrej Praktyki Rolniczej.

3.3.5 Mechanizmy prawno-ekonomiczne

Ochrona gleb jest jednym z działów ochrony środowiska, który tak jak pozostałe podlegają określonym normom prawnym. Przede wszystkim działania podejmowanie w ramach ochrony gleb muszą być zgodne z Polityką Ekologiczną Państwa uchwalona przez Sejm na podstawie ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska (tekst jednolity z 2001 r. Dz.U. Nr 62, poz.627 z późn.zm.). Zgodnie z tą ustawą ochrona powierzchni ziemi polega na zapewnieniu jak najlepszej jej jakości, w szczególności poprzez: racjonalne gospodarowanie, zachowanie wartości przyrodniczych, zachowanie możliwości produkcyjnego wykorzystania, ograniczanie zmian naturalnego ukształtowania, utrzymanie jakości gleby i ziemi powyżej lub co najmniej na poziomie wymaganych standardów, a gdy nie są one dotrzymane, zachowanie wartości kulturowych, z uwzględnieniem archeologicznych zabytków. Ustawa ta zobowiązuje także władającego ziemią do przeprowadzenia jej rekultywacji w przypadku, gdy występuje na niej

zanieczyszczenie gleby lub ziemi albo niekorzystne przekształcenie naturalnego ukształtowania terenu.

Obecny stan prawny w zakresie ochrony gruntów rolnych dostosowany został do wymogów stawianych nowym członkom Unii Europejskiej. Zawarty został on w ustawie z dnia 16 października 1991 r. o ochronie przyrody (tekst jednolity z 2001 r. Dz.U. Nr 99, poz.1079 z późn.zm.). Zgodnie z nią ochrona gruntów rolnych polega na:

- ograniczaniu przeznaczania ich na cele nierolnicze lub nieleśne,
- zapobieganiu procesom degradacji i dewastacji gruntów rolnych oraz szkodom w produkcji rolniczej, powstającym wskutek działalności nierolniczej,
- rekultywacji i zagospodarowaniu gruntów na cele rolnicze,
- zachowaniu torfowisk i oczek wodnych jako naturalnych zbiorników wodnych.

Ustawa z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (tekst jednolity z 1995 r. Dz.U. Nr 16, poz.78 z późn.zm.) nakłada na władze gminy obowiązek ochrony gruntów atrakcyjnych rolniczo przed wyłączeniem ich z użytków rolnych. Zgodnie z tym przepisem tereny rolnicze, położone na żyznych i urodzajnych glebach nie podlegają wyłączeniu z terenów zakwalifikowanych jako grunty rolne, na tereny przeznaczone pod inwestycje lub budownictwo mieszkaniowe.

Ustawa z dnia 16 marca 2001 r. o rolnictwie ekologicznym (tekst jednolity z 2001 r. Dz.U. Nr 38, poz.452 z późn.zm) precyzuje istotę produkcji żywności ekologicznej, zakładanie i prowadzenie gospodarstw ekologicznych, a także opisuje obowiązki i prawa wynikające z produkcji ekologicznej.

3.3.6 Wnioski

Realizacja celów i zadań wytycznych w programie powinna zapewnić zachowanie dobrej jakości gleb, nie dopuszczenie do niepotrzebnego marnowania zasobów naturalnych i ich degradacji. Właściwe gospodarowanie glebami użytkowanymi rolniczo powinno przyczynić się do rozwoju gospodarstw produkujących żywność ekologiczną, a także rozwoju agroturystyki. Prowadzenie kampanii promujących zasady Dobrej Praktyki Rolniczej stworzą natomiast podwaliny do wprowadzenia nowych technologii przyjaznych środowisku.

Harmonogram realizacji zadań z zakresu ochrony gleb

Tabela nr 10

	Działania	***Okres realizacji***		***Niezbędne środki finansowe w tys.zł.***	***Źródła finansowania***
		od	***do***		
1	2	3	4	5	6
1.	Wapnowanie gleb	W zależności od wyników badań		20	GFOŚ
2.	Wykonanie badań geologicznych terenów przeznaczonych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego pod budownictwo, na okoliczność ewentualnego występowania zjawisk osuwiskowych	W ciągu 2 lat od uchwalenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego gminy Dębowiec		20	GFOŚ
3.	Kontrola odczynu pH i zawartości metali ciężkich w glebie	2005	2005	20	Budżet gminy
RAZEM				60	

4 Poprawa jakości środowiska w Gminie Dębowiec

4.1 Gospodarka wodno – ściekowa

4.1.1 Charakterystyka stanu aktualnego

Hydrografia i warunki hydrogeologiczne[8]

Przez teren Gminy Dębowiec południkowo przebiega topograficzny dział wodny I rzędu oddzielający zlewnię Wisły i Odry. Zlewnię Wisły stanowi rzeka Knajka oraz potoki: Iskrzyczyński, Wilamowicki Bielowiec zaś zlewnię Odry potok Krośnianka i Lutnia. Wzdłuż Knajki, na terenie sołectw Kostkowice i Dębowiec, położona jest większość hodowlanych stawów rybnych, których ogólna powierzchnia wynosi 330 ha.

Głównym ciekiem wodnym gminy jest rzeka Knajka, która ma przewagę cech cieku górskiego zarówno co do charakteru zlewni jak i warunków hydro – geologicznych. Przepływa przez tereny w małym stopniu zadrzewione, co powoduje, iż zlewnia ma znacznie ograniczoną retencję powierzchniową. Długość rzeki na terenie gminy Dębowiec wynosi 10,8 km. Na podstawie badań prowadzonych przy opracowywaniu projektu budowy oczyszczalni ścieków w Ogrodzonej określono następujące charakterystyczne przepływy[9] w km 17+600:

1) średni roczny przepływ SQ = 28 l/s,
2) przepływ średni niski SNQ = 5,26 l/s,
3) przepływ zwyczajny ZQ = 2,91 l/s,
4) przepływ absolutnie najniższy NNQ = 2,63 l/s

Analiza wody rzeki przed i po wlocie ścieków oraz analizę samych ścieków pobranych z wylotu przedstawia się następująco[10]

Tabela nr 11 - Analiza wód Knajki

Lp.	*Wskaźnik*	*Jednostka*	*Wody rzeki przed zrzutem ścieków*	*Ścieki oczyszczone*	*Wody rzeki po zrzucie ścieków – 2 m poniżej zrzutu*
1.	BZT_5	mgO_2/l	3,9	14,2	5,4
2.	zawiesina ogólna	mg/l	7	15	10
3.	CHZT	mgO_2/l	19	49,4	28,1

Biorąc pod uwagę jakość ścieków oczyszczonych oraz jakość wód rzeki przed i po zrzucie,

[8] *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Dębowiec – Studio BAU S. i M. Żabińscy, Cieszyn – kwiecień 2001.*

[9] *Projekt techniczny oczyszczalni ścieków w Ogrodzonej – BPiRIE Środowisko maj 1996 r.*

[10] *Aneks do operatu wodno prawnego na uzyskanie pozwolenia wodnoprawnego na eksploatację oczyszczalni ścieków w Ogrodzonej oraz na odprowadzenie ścieków do rzeki Knajki – PTH "EMI" Ustroń, czerwiec 2003*

długość na jakiej występuje oddziaływanie ścieków na odbiornik (samooczyszczenie) wyniesie 450 m.

Jakość wody w Knajce wg klasyfikacji ogólnej przekracza dopuszczalne normy, jedynie pod względem bakteriologicznym rzeka odpowiada III klasie czystości[11]. Punkt pomiarowy usytuowany był przed ujściem Knajki do Małej Wisły na terenie sołectwa Bąków w gminie Strumień.

Na terenie gminy występują cztery rodzaje wód podziemnych:

- dolny poziom wodonośny – nie ma wpływu na stosunki wodne na terenie gminy ze względu na znaczna głębokość występowania,
- górny poziom wodonośny – zasadniczy poziom wodonośny, zbiornik wody podziemnej w osadach piaszczysto – żwirowych plejstocenu oraz piaszczystymi holocenu, zalegający na nieprzepuszczalnym podłożu iłów, pokrytym utworami nieprzepuszczalnymi; miąższość osadów przepuszczalnych wynosi od ok. 5 do 26 m, przy czym w dolinach są one przekryte madami lub przewarstwione osadami lodowcowymi (glinami zwałowymi),
- poziom wód zasadniczych (wody gruntowe) – związany z wkładami obszarów przepuszczalnych występujących w pokrywach glin zwietrzelinowych i pyłach pokrywających poziom zasadniczy, zasilany jest poprzez infiltrację wód opadowych; tego typu wody mają niewielką zasobność i charakteryzują się znacznymi wahaniami stanu wód typu kontynentalnego, tzn. minimalnymi stanami w grudniu i styczniu,
- wody zaskórne – wody przypowierzchniowe, zalegające płytko pod powierzchnia terenu w zagłębieniach terenowych; ujawniają się szczególnie w okresach wiosennych wiosennych oraz podczas większych opadów atmosferycznych.

Na terenie Gminy Dębowiec występuje niewielki zbiornik czwartorzędowy w ośrodku porowym – GZWP – 347 Dolina rz. Górna Wisła. Jakość wód podziemnych zbiornika określona została jako woda średniej jakości II[12].

Gospodarka wodna.

Wszystkie sołectwa gminy posiadają sieć wodociągową. Jej łączna długość wraz z przyłączami wynosi 112,3 km, a włączonych jest do niej 1047 budynków mieszkalnych na 1114 wszystkich takich budynków na terenie gminy, t.j. ok. 94 %. Zaznaczyć należy, że

[11] *Stan środowiska w województwie śląskim w 2002 r. - Biblioteka Monitoringu Środowiska Katowice 2003*
[12] *Stan środowiska w województwie śląskim w 2002 r. - Biblioteka Monitoringu Środowiska Katowice 2003*

część odbiorców, pomimo wykonanego przyłącza wodociągowego korzysta z własnego ujęcia wody. Dotyczy to zwłaszcza rolników.

Sieć wodociągowa początkowo została wybudowana w oparciu o istniejące źródło w Ogrodzonej oraz na bazie wykonanych dla potrzeb RSP „Zgoda" w Dębowcu ujęć głębinowych i stacji uzdatniania wody w Dębowcu.

Obecnie w/w źródła zaopatrzenia w wodę są wyłączone z eksploatacji, zaś woda, poprzez rozbudowaną sieć wodociągową dostarczana jest z poza terenu gminy.

Właścicielem i administratorem sieci wodociągowej jest spółka Wodociągi Ziemi Cieszyńskiej – Ustroń, ul Myśliwska 10.

Mieszkańcy nie objęci zbiorowym zaopatrzeniem w wodę korzystają z własnych studni.

Największym zagrożeniem dla jakości wód są:

- ścieki socjalno – bytowe przedostające się do gruntu i cieków wodnych poprzez nieszczelne szamba, dzikie odprowadzenia oraz wylewanie na grunt,
- rolnicze nawożenie gruntów środkami chemicznymi,
- wody deszczowe spływające z dróg,
- stawy hodowlane.

Gospodarka ściekowa.

Sieć kanalizacyjną w Gminie Dębowiec posiada pięć sołectw. Najlepiej skanalizowane jest sołectwo Ogrodzona i Łączka, częściowo zaś Dębowiec, Simoradz i Kostkowice. Długość sieci kanalizacyjnej oraz ilość użytkowników na koniec 2003 r. przedstawia poniższa tabela:

Tabela nr 12 Długość sieci kanalizacyjnej i ilość użytkowników

Sołectwo	***Długość sieci [km]***	***Gospodarstwa domowe ogółem***	***Użytkownicy***	
			Gospodarstwa domowe	***Inni***
Dębowiec	2,7	509	39	7
Kostkowice	0,4	157	33	-
Łączka	2,7	86	36	1
Ogrodzona	6,1	264	157	6
Simoradz	4,3	322	76	5
Iskrzyczyn	0,0	182	-	-
Gumna	0,0	132	-	-
Razem	16,2	1652	341	19

Kanalizacją sanitarną objętych jest 20,6 %ogółu gospodarstw domowych.

Zebrane siecią kanalizacyjną ścieki oczyszczane są na trzech oczyszczalniach ścieków:

1. Mechaniczno-biologicznej oczyszczalni w Ogrodzonej o przepustowości 150 m^3/dobę oddanej do użytkowania w 1997 r. oczyszczającej ścieki z sołectwa Ogrodzona i Łączka. Średni dobowy dopływ ścieków wynosi 95 m^3 a aktualne obciążenie ok.63 %.
2. Kontenerowej oczyszczalni ścieków typu Eljot w Dębowcu o przepustowości 50 m^3/dobę, funkcjonującej od 1993 r. średni dobowy dopływ ścieków wynosi 35 m^3, a aktualne obciążenie ok. 70 %. oczyszczalnia posiada dodatkowy stopień oczyszczania biologicznego ścieków oparty na stawach trzcinowych. Włączone są do niej obiekty użyteczności publicznej w centrum Dębowca oraz osiedle domków jednorodzinnych.
3. Biologicznej składającej się z kraty, osadnika IMHOFFA, złóż zraszanych oraz osadnika wtórnego w Kostkowicach, wykonanej w latach 1970 –1973 o przepustowości 27 m^3/dobę. Oczyszczalnia jest własnością Instytutu Zootechniki Zootechniczny Zakład Doświadczalny w Grodźcu Śląskim zaś jej użytkownikiem od sierpnia 2003 r. jest Gmina Dębowiec. Obecnie po wyczyszczeniu i częściowej modernizacji (zastąpienie złoża koksowego zraszanego, kształtkami Huffo, wykonanie recyrkulacji osadu) jest w trakcie rozruchu technologicznego. Włączone są do niej budynki na osiedlu wspólnoty mieszkaniowej przy ul. Osiedlowej w Kostkowicach.

Ścieki z Simoradza doprowadzane są do sieci kanalizacyjnej Gminy Skoczów i oczyszczane na oczyszczalni Zakładu Usług Komunalnych w Skoczowie.

Tabela nr 13 Osiągane parametry oczyszczania

Parametr	***Oczyszczalnia w Dębowcu***		***Oczyszczalnia w Ogrodzonej***	
	Najwyższe dopuszczalne wartości	***Osiągane***	***Najwyższe dopuszczalne wartości***	***Osiągane***
BZT5 [mgO2/l]	40,0	15,4 – 25,3	40,0	14,2 – 24,0
ChZT Ch [mgO2/l]	150,0	53,2 – 100,8	150,0	49,4 – 72,0
zawiesina ogólna [mg/l]	50,0	10,0 – 15,0	50,0	15,0 – 22,0
azot ogólny [mg/l]	30,0	19,9 – 26,9	30,0	12,6 – 24,7
fosfor ogólny [mg/l]	5,0	4,0 – 8,7	5,0	1,0 – 3,9

Dla oczyszczalni w Kostkowicach brak aktualnych danych.

Poprawne funkcjonowanie oczyszczalni w Dębowcu możliwe jest obecnie dzięki stosowaniu doczyszczania ścieków na stawach trzcinowych. Jakość oczyszczonych ścieków, bezpośrednio po kontenerowej oczyszczalni nie spełnia minimalnych

wymaganych parametrów. Również wiek kontenera wpłynął na podjęcie decyzji o przystąpieniu do opracowania projektu jej modernizacji.

Tabela nr 14 Jakość ścieków po kontenerowej oczyszczalni

Parametr	***Osiągane***
BZT5 [mgO2/l]	41,0-98,8
ChZT Ch [mgO2/l]	82,3-153,0
zawiesina ogólna [mg/l]	20,0-35,0
azot ogólny [mg/l]	31,4-52,4
fosfor ogólny [mg/l]	8,9-10,5

4.1.2 Identyfikacja potrzeb i określenie stanu docelowego

Gospodarka wodna.

Zdecydowana większość mieszkańców gminy posiada doprowadzoną do swoich budynków sieć wodociągową.

Do wykonania pozostały następujące odcinki sieci wodociągowej:

1. Ogrodzona – rejon koło lasu Kamieniec,
2. Ogrodzona – wzdłuż drogi Sztefek - Gruszczyk,
3. Simoradz – pod lasem,
4. Simoradz – odcinek wzdłuż drogi Golina.

Po wykonaniu powyższych zadań stworzone zostaną warunki techniczne do korzystania z sieci wodociągowej przez wszystkich mieszkańców gminy.

Do wymiany przewidzieć należy odcinki sieci wodociągowej z rur stalowych wykonane na terenie sołectwa Dębowiec w latach 1970 – 1980, na których występuje duża awaryjność.

Gospodarka ściekowa.

W „II Polityce ekologicznej państwa" przyjętej przez Sejm Rzeczpospolitej Polskiej w 2001 r. został ustalony miedzy innymi krajowy limit dotyczący zmniejszenia ładunku zanieczyszczeń odprowadzanych do wód powierzchniowych w stosunku do roku 1990. Ładunek zanieczyszczeń z gospodarki komunalnej oraz spływu powierzchniowego na terenach osiedli wiejskich winien zgodnie z przyjętą polityką zostać zmniejszony o 30%. Gmina Dębowiec dążyć będzie do wywiązania się z powyższego limitu poprzez sukcesywne porządkowanie gospodarki ściekowej na swoim terenie. Planowany jest szereg

niżej wymienionych zadań związanych z rozbudową sieci kanalizacyjnej, modernizacją oczyszczalni ścieków i budową indywidualnych oczyszczalni ścieków:

a) kanalizacja w Iskrzyczynie z odprowadzeniem ścieków na istniejącą oczyszczalnię w Ogrodzonej,
b) modernizacja i rozbudowa oczyszczalni ścieków w Dębowcu podzielona na trzy etapy:
   I etap - modernizacja istniejącej oczyszczalni i zwiększenie przepustowości z 50 do 75 m^3 ścieków na dobę,
   II etap - rozbudowa do przepustowości 200 m^3 ścieków na dobę,
   III etap - rozbudowa do 300 m^3,
c) kanalizacja w Dębowcu rejon ulic: Rzeczna, Cieszyńska, Dębowa i Szkolna,
d) kanalizacja w Gumnach z włączeniem do kanalizacji w Krasnej i odprowadzeniem ścieków na miejską oczyszczalnię w Cieszynie ,
e) kanalizacja w Dębowcu rejon ulic: Polna, Spokojna, Żniwna, Ogrodowa,
f) kanalizacja w Simoradzu rejon dróg: „Pętla", „Dębina", Simoradz – Ochaby wraz z ulicami: Łęgowa, Herstówki, Skoczowska w Dębowcu – odprowadzenie ścieków na oczyszczalnię w Dębowcu; w ramach tego zadania planowane jest także przejęcie na oczyszczalnię w Dębowcu ścieków z istniejącej kanalizacji na osiedlu w Simoradzu (aktualnie ścieki z osiedla odprowadzane są na oczyszczalnię w Skoczowie),
g) kanalizacja w Kostkowicach z doprowadzeniem ścieków na oczyszczalnię w Dębowcu,
h) kanalizacja w Ogrodzonej rejon dróg: „Na Zadki", „k/Brudnej", pod lasem Kamieniec,
i) kanalizacja w Iskrzyczynie rejon „Centrum", „Dulski".

Z uwagi na ukształtowanie terenu, rozproszoną zabudowę mieszkaniową, względy techniczne i ekonomiczne nie jest możliwe doprowadzenie sieci kanalizacji sanitarnej do wszystkich budynków. Realizacja powyższych zadań pozwoli na doprowadzenie do oczyszczalni 80 % ścieków socjalno bytowych powstających na terenie gminy. Tereny nie objęte systemem zbiorowego doprowadzania ścieków wyposażane będą w indywidualne przydomowe oczyszczalnie ścieków – około 13 % ogółu. Zakłada się, że docelowo ok. 7% powstających ścieków gromadzonych będzie w zbiornikach bezodpływowych, a następnie dowożonych na oczyszczalnię.

Równolegle z działaniami inwestycyjnymi dokonana zostanie inwentaryzacja istniejących zbiorników bezodpływowych oraz prowadzone będą akcje edukacyjne mające na celu podnoszenie świadomości ekologicznej lokalnej społeczności.

4.1.3 Cele krotkoterminowe do 2008 rok

1. Inwentaryzacja istniejących szamb wraz z rozpoznaniem niekontrolowanych zrzutów ścieków bezpośrednio do cieków wodnych.
2. Doprowadzenie do racjonalnego i oszczędnego korzystania z zasobów wodnych,
3. Prowadzenie produkcji rolniczej w sposób ograniczający i zapobiegający zanieczyszczeniu wód związkami azotu.

4.1.4 Cele długoterminowe do 2015 roku.

1. Przywrócenie jakości wód do stanu wynikającego z planowego ich użytkowania oraz potrzeb związanych z ich funkcjami ekologicznymi.
2. Ochrona jakości wód podziemnych.
3. Dostosowanie infrastruktury obszarów wiejskich do warunków wynikających z integracji z Unią Europejską.
4. Minimalizacja wpływu gospodarki rolnej na środowisko.

4.1.5 Mechanizmy prawno-ekonomiczne

Podstawowym aktem prawnym regulującym sprawy w dziedzinie gospodarki wodno-ściekowej jest ustawa z dnia 18 lipca 2001 - Prawo wodne (wraz z późniejszymi zmianami).

Ustawa reguluje gospodarowanie wodami zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju, a w szczególności kształtowanie i ochronę zasobów wodnych, korzystanie z wód oraz zarządzanie wodami.

Wody podlegają ochronie niezależnie od tego, czyją stanowią własność.

Ochrona wód polega w szczególności na:

1) unikaniu, eliminacji i ograniczaniu zanieczyszczenia wód, w szczególności zanieczyszczeniami substancjami szczególnie szkodliwymi dla środowiska wodnego,
2) zapobieganiu niekorzystnym zmianom naturalnych przepływów wody albo naturalnych poziomów zwierciadła wody.

W Polityce Ekologicznej Państwa ustalone zostały limity dotyczące zmniejszenia ładunku zanieczyszczeń odprowadzanych do wód powierzchniowych z których między innymi wynika, że z terenów osiedli wiejskich ładunki zanieczyszczeń winny być zmniejszone o

30 % w stosunku do roku 1990 .

Zaś podstawowymi aktami prawnymi UE w zakresie polityki wodnej są:

1. Dyrektywa Ramowa 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady w Sprawie Gospodarki Wodnej, która ma zapewnić ochronę wód powierzchniowych, przybrzeżnych, podziemnych poprzez zapobieganie zanieczyszczeniom i ich redukcję, promowanie zrównoważonej gospodarki wodnej oraz ochronę środowiska wodnego i poprawę stanu ekosystemów wodnych.
2. Dyrektywa Rady 91/271/EWG w sprawie oczyszczania ścieków komunalnych, nakładająca na państwa członkowskie obowiązek budowy kanalizacji i oczyszczalni ścieków celem uzyskania wymaganego stopnia redukcji zanieczyszczeń przed upływem określonych w niej terminów. W negocjacjach z Komisją Europejską Polsce przyznane zostały okresy przejściowe do wywiązania się z obowiązku nałożonego powyższą dyrektywą w związku, z czym budowa systemu kanalizacji w aglomeracjach o równoważnej liczbie mieszkańców RLM większej niż 10 000 ma być zrealizowana do 31.12.2008 r. zaś w przypadku aglomeracji od 2000 do 10 000 RLM do 31.12.2015 r. W odniesieniu do obowiązku budowy oczyszczalni ścieków okresy przejściowe przedstawiają się następująco:
    - aglomeracje o wielkości do 2 000 do 15 000 RLM do 31.12.2015 r.,
    - aglomeracje o wielkości powyżej 15 000 do 31.12.2010 r.,

Do roku 2015 należy także usunąć, co najmniej, 75 % biogenów w dorzeczach Wisły i Odry.

Realizacja inwestycji z zakresu gospodarki wodno – ściekowej w Polsce odbywać się będzie zgodnie z krajowym programem oczyszczania ścieków komunalnych sporządzonym przez ministra właściwego do spraw środowiska. Integralną część tego programu stanowić będzie wykaz aglomeracji o równoważnej liczbie mieszkańców powyżej 2 000, które powinny zostać zaopatrzone w sieci kanalizacyjne oraz oczyszczalnie ścieków komunalnych. Krajowy program oczyszczania ścieków komunalnych określi zakres rzeczowo – finansowy oraz termin zakończenia realizacji inwestycji.

4.1.6 Wnioski

Realizacja zadań założonych do wykonania w niniejszym programie:

- wpłynie na znaczną poprawę jakości wód powierzchniowych i podziemnych,
- uporządkuje gospodarkę wodno - ściekową na terenie całej gminy - zakłada się, że

rozbudowa i budowa sieci kanalizacji rozdzielczej obejmie docelowo 90-95 % obszarów zabudowanych bądź przewidywanych pod budownictwo,

- na obszarach zabudowy mieszkaniowej rozproszonej, gdzie nie przewiduje się rozbudowy sieciowego systemu odprowadzania ścieków, gospodarka ściekowa rozwiązywana będzie poprzez budowę przydomowych biologicznych oczyszczalni ścieków lub poprzez dowóz ścieków wozami asenizacyjnymi na oczyszczalnię ścieków,
- przyczyni się do poprawy jakości życia mieszkańców,
- stworzy możliwości rozwoju gminy.

Harmonogram realizacji programu z zakresie gospodarki wodno – ściekowej

Tabela nr 15

L.p.	*Nazwa zadania*	*Okres realizacji*		*Niezbędne środki finansowe [tys. Zł]*	*Źródła finansowania*
		od	*do*		
1	2	3	4	5	6
1.	Wodociąg wiejski w Simoradzu wzdłuż drogi "Golina"	2004	2004	100,5	Środki własne, Program SAPARD
2.	Kanalizacja sanitarna ciśnieniowo – grawitacyjna w Iskrzyczynie	2004	2005	1 160,0	Środki własne, GFOiGW, pożyczka z WFOŚiGW, środki z umorzenia po- życzki, fundusz SAPARD
3.	Rozbudowa Oczyszczalni Ścieków w Dębowcu	2004	2005	960,0	Środki własne, GFOiGW pożyczka z WFOŚiGW, środki z umorzenia po- życzki, fundusze strukturalne.
4.	Wodociąg wiejski w Ogrodzonej – rejon Kamieniec	2005	2005	250,0	Środki własne, GFOiGW, pożyczka z WFOŚiGW, środki z umorzenia po- życzki,
4	Kanalizacja sanitarna w Dębowcu – rejon ulic: Rzeczna, Cieszyńska, Dębowa, Szkolna.	2005	2006	3 321,5	Środki własne, GFOiGW pożyczka z WFOŚiGW, środki z umorzenia po- życzki, fundusze strukturalne.
5.	Wodociąg wiejski w Ogrodzonej wzdłuż drogi Stefek Gruszczyk	2006	2006	100,0	Środki własne, GFOiGW pożyczka z WFOŚiGW, środki z umorzenia po- życzki,
6.	Kanalizacja sanitarna w Gumnach	2006	2007	2 170,0	Środki własne, GFOiGW pożyczka z WFOŚiGW, środki z umorzenia po- życzki, fundusze strukturalne.
7.	Kanalizacja sanitarna w Simoradzu – rejon dróg: "Pętla", "Dębina", Simoradz – Ochaby wraz z ulicami: Łęgowa, Herstówki, Skoczowska w Dębowcu	2006	2008	2 030,0	Środki własne, GFOiGW pożyczka z WFOŚiGW, środki z umorzenia po- życzki, fundusze strukturalne.

L.p.	*Nazwa zadania*	*Okres realizacji*		*Niezbędne środki finansowe [tys. Zł]*	*Źródła finansowania*
8.	Kanalizacja sanitarna w Kostko – wicach	2006	2007	1 478,0	Środki własne, GFOiGW pożyczka z WFOŚiGW, środki z umorzenia po- życzki, fundusze strukturalne.
9.	Wodociąg wiejski "Pod Lasem" w Simoradzu	2007	2007	200,0	Środki własne, GFOiGW pożyczka z WFOŚiGW, środki z umorzenia po- życzki,
10.	Kanalizacja sanitarna w Dębowcu – rejon ulic: Polna, Spokojna, Żniwna, Ogrodowa.	2007	2009	1 420,0	Środki własne, GFOiGW pożyczka z WFOŚiGW, środki z umorzenia po- życzki, fundusze strukturalne.
12.	Dobudowa filtru piaskowego do Oczyszczalni Ścieków w Ogrodzonej	2010	2010	100,0	Środki własne, GFOiGW, pożyczka z WFOŚiGW, środki z umorzenia po- życzki,
13.	Kanalizacja sanitarna w Ogrodzonej – rejon dróg: "Na Zadki", "K/Brudnej", Kamieniec,	2009	2009	400,0	Środki własne, GFOiGW pożyczka z WFOŚiGW, środki z umorzenia po- życzki,
14.	Kanalizacja sanitarna Kostkowice "Kępa"	2009	2009	270,00	Środki własne, GFOiGW pożyczka z WFOŚiGW, środki z umorzenia po- życzki,
15.	Kanalizacja w Iskrzyczynie – rejon Centrum, Dulski	2011	2012	490,00	Środki własne, GFOiGW pożyczka z WFOŚiGW, środki z umorzenia po- życzki, fundusze strukturalne.
16.	dofinansowanie budowy przydomowych oczyszczalni ścieków na terenach nie objętych powyższymi zadaniami	2004	2015	900,00	GFOiGW fundusze strukturalne, udział ludności.
razem				15350,00	

4.2 Gopodarka odpadami

4.2.1 Charakterystyka stanu istniejącego

Odpady powstają w wyniku zaspokajania potrzeb bytowych człowieka oraz jego działalności w różnych dziedzinach życia. Zasady gromadzenia i wywożenia odpadów komunalnych na terenie gminy Dębowiec reguluje uchwała Rady Gminy Dębowiec Nr 156/XXIII/97 z dnia 14 czerwca 1997 r. i Nr 165/XXIV/97 z dnia 26 czerwca 1997 r. w sprawie utrzymania czystości i porządku na terenie gminy. W tym opracowaniu uwzględnione zostały odpady komunalne oraz odpady niebezpieczne pochodzące z gospodarstw domowych oraz działalności gospodarczej w dziedzinie handlu, rolnictwa, rzemiosła i usług. Obejmuje ono również problem zagospodarowania tzw. odpadów wielkogabarytowych i opon samochodowych.

W gminie Dębowiec nie przeprowadzono dotychczas profesjonalnych badań dotyczących ilości i składu produkowanych przez mieszkańców odpadów. Do bilansów przyjęto dane teoretyczne w oparciu o wskaźniki dla gmin podobnych do Dębowca szczególnie, co do ich typu zagospodarowania i rozwiązań funkcjonalno-przestrzennych.

Na jednego mieszkańca przyjęto wskaźnik 0,82 m^3/rok przy ciężarze 220 kg/m^3.

Tabel nr 16 Ilość wytworzonych odpadów przez mieszkańców gminy Dębowiec

Lp.	***Gmina***	***Liczba ludności na dzień 31.12.2003 r.***	***Wskaźnik nagromadzenia***	***Wskaźnik nagromadzenia***	***Ilość odpadów wytworzonych***	
			m^3/M/rok	kg/M/rok	m^3/rok	Mg/rok
1	Dębowiec	5407	0,82	220	4434	1190

Zgodnie z danymi Instytutu Ekologii i Terenów Uprzemysłowionych w Katowicach jakościowy i ilościowy skład odpadów komunalnych w gminie Dębowiec może być następujący:

Odpady organiczne - 25 %

Popioły - 26 %

Odpady mineralne - 13 %

Papier i tektura - 10 %

Tworzywa sztuczne - 10 %

Szkło -

9 %

Metale - 4 %

Tekstylia - 3 %

Obecny system gromadzenia i wywozu odpadów jest zgodny z przytoczona powyżej uchwałą Rady Gminy Dębowiec oraz obowiązującymi przepisami, choć nie wszyscy mieszkańcy z niego korzystają w dostatecznym stopniu i częstotliwości. Bardzo dobrze funkcjonuje wprowadzony w 2002 roku system selektywnej zbiórki szkła, plastiku oraz papieru. W 2003 r. W gminie zebrano:

plastik – 5070 kg

aluminium – 49 kg

papier – 2900 kg

szkło – 32410 kg

Mieszkańcy w swoich domach gromadzą te odpady w specjalnie przygotowanych i oznakowanych workach które są odbierane nieodpłatnie przez wyspecjalizowaną firmę EKOM Przedsiębiorstwo Usługowo – Handlowe, Zdzisław Janota z siedzibą w Zabłociu. Gmina ponosi koszty zakupu i oznakowania worków oraz samej zbiórki realizowanej w okresach dwumiesięcznych. Pozostałe odpady są gromadzone w kubłach SM-110, w które są wyposażone poszczególne posesje. Część podmiotów gospodarczych, parafie na cmentarzach oraz obiekty komunalne są wyposażone w kubły PA-1,1.

Koncesję na wywóz odpadów posiada Spółka Cywilna "Fanex" 43-430 Skoczów, Miedzyświeć 133.

Odpady są deponowane na składowisku w Jastrzębiu i w Knurowie, z którymi gmina posiada stosowną umowę obowiązującą do 2015 roku.

Na terenie gminy wytwarzane są również odpady niebezpieczne, które przez firmy prowadzące działalność gospodarczą są przekazywane specjalistycznym zakładom w celu ich unieszkodliwienia, na co podmioty gospodarcze posiadają stosowne umowy. Poważny problem to odpady uznawane za niebezpieczne głównie baterie i akumulatory, oprawy zawierające rtęć, farby i kleje, materiały zawierające azbest, oleje, smary i płyny hamulcowe a także środki ochrony roślin, które są najczęściej lokowane razem z innymi odpadami komunalnymi. Nie istnieje obecnie system ich zbiórki.

4.2.2 Identyfikacja potrzeb i określenie stanu docelowego

Zgodnie ze strategią województwa śląskiego i powiatu cieszyńskiego nadrzędnym celem

gospodarki odpadami w gminie Dębowiec jest jej kompleksowe uporządkowanie i prowadzenie zgodnie z przepisami prawa. W miarę możliwości gospodarka odpadami powinna się odbywać w ramach wspólnego systemu z pozostałymi gminami Ziemi Cieszyńskiej.

Podstawowe cele do osiągnięcia to:

- likwidacja istniejących dzikich wysypisk śmieci,
- objęcie wszystkich mieszkańców systemem zbiórki odpadów komunalnych,
- doskonalenie systemu selektywnej zbiórki odpadów,
- promowanie technik kompostowania w gospodarstwach domowych odpadów kuchennych, skoszonych traw, liści, gałęzi i innych odpadów organicznych,
- wydzielanie i okresowe systematyczne zbiórki odpadów wielkogabarytowych,
- okresowe regularne zbiórki opon samochodowych,
- stworzenie systemu zbiórki odpadów niebezpiecznych z gospodarstw domowych,
- maksymalne ograniczenie ilości składowanych odpadów biodegradalnych zgodnie z Dyrektywą 1999/31/EC,
- upowszechnienie systemu zbiórki popiołów z palenisk domowych,
- zagospodarowanie osadów ściekowych powstających na gminnych oczyszczalniach ścieków poprzez poszerzenie zakresu ich rolniczego wykorzystania,
- edukacja ekologiczna,
- promowanie wśród rolników zasad dobrej praktyki rolniczej w zakresie zagospodarowania odpadów z produkcji zwierzęcej,
- wydzielenie i zorganizowanie selektywnej zbiórki odpadów budowlano-remontowych w tym odpadów z zawartością azbestu.

Wymogi ochrony środowiska w zakresie gospodarki odpadami wskazują na konieczność uporządkowania gospodarki odpadami w gminie Dębowiec.

Podstawowym priorytetem tej gospodarki do roku 2015 jest znaczne ograniczenie oddziaływania odpadów na środowisko przyrodnicze i znaczne ograniczenie ich ilości wywożonych na składowiska. Poprawa czystości i estetyka terenu gminy to podstawowe elementy poprawy warunków życia mieszkańców.

Zrealizowanie wyżej wymienionych celów znacznie poprawi standard życia mieszkańców oraz otworzy nowe możliwości rozwoju gminy głównie w dziedzinie turystyki.

4.2.3 Cele krótkoterminowe do roku 2008

1. Rekultywacja dzikich wysypisk śmieci poprzez w miarę możliwości usunięcie zdeponowanych odpadów, uporządkowanie terenu, jego zagospodarowanie i zabezpieczenie przed dewastacją.
2. Organizacja na terenie gminy punktu zbiórki odpadów niebezpiecznych, wyposażenie mieszkańców w specjalistyczne pojemniki do ich bezpiecznej zbiórki
3. Dalsze promowanie i rozwijanie systemu selektywnej zbiórki odpadów poprzez edukację głównie wśród młodzieży oraz poszerzanie zbieranych dotychczas asortymentów o opakowania kartonowe z soków i mleka, puszek i odpadków biodegradalnych w celu ich domowego kompostowania
4. Upowszechnienie zorganizowanej zbiórki odpadów

4.2.4 Cele długoterminowe do roku 2015

1. Podejmowanie wszelkich działań przyczyniających się do zmniejszania ilości wytwarzanych odpadów zarówno w gospodarstwach domowych jak i w działalności gospodarczej.
2. Udoskonalanie i dalsze rozwijanie systemu selektywnej zbiórki odpadów u źródła także u prowadzących działalność gospodarczą w tym wyposażanie nieruchomości w odpowiedni sprzęt do estetycznego i funkcjonalnego gromadzenia segregowanych odpadów
3. Promowanie zastępowania paliw stałych (popioły) ekologicznymi nośnikami energii
4. Wszechstronna i ciągła edukacja ekologiczna mieszkańców.
5. Organizacja regularnych zbiórek odpadów wielkogabarytowych , opon i popiołów.
6. Budowa lokalnych kompostowni osadów ściekowych na istniejących oczyszczalniach ścieków
7. Wyposażenie gospodarstw domowych w odpowiednie urządzenia do kompostowania odpadów organicznych.

4.2.5 Mechanizmy prawno-ekonomiczne.

Gospodarka odpadami w gminie Dębowiec powinna być zgodna z Polityką Ekologiczną Państwa uchwalona przez Sejm RP.

Konieczność segregacji i organizacji odzysku odpadów komunalnych została ustawowo nałożona na gminy jako zadanie własne. Obowiązek ten dotyczy także organizacji zbiórki

opadów biodegradalnych. W tym celu należy uzupełnić postanowienia przepisów miejscowych w sprawie zasad utrzymania czystości i porządku w gminie i nałożyć na mieszkańców obowiązki w tym zakresie.

Odpady, których nie można segregować będą wywożone na składowisko do Knurowa lub Jastrzębia, zaś zbierane cyklicznie odpady wielkogabarytowe i opony dostarczane wyspecjalizowanym firmom celem demontażu, odzysku surowców i dalszej utylizacji.

Podobnie jak w chwili obecnej przewiduje się angażowanie środków własnych gminy do pokrywania kosztów zakupu odpowiednio oznakowanych worków do domowej selekcji oraz zbiórki odpadów podlegających selekcji. Jak uczą dotychczasowe doświadczenia ich bezpłatny odbiór jest istotną motywacją w solidnym prowadzeniu selekcji przez mieszkańców w szerokim zakresie. Pozostałe odpady będą gromadzone w kubłach przydomowych i okresowo, zgodnie z postanowieniami Rady Gminy wywożone przez upoważnioną firmę na koszt produkującego odpady na wysypisko śmieci. Dla zmniejszenia kosztów, wywóz tych odpadów powinien być zorganizowany w ramach wspólnego programu okolicznych gmin poprzez stację przeładunkową. Trzeba przewidzieć że obciażenia budżetów domowych z tego tytułu będą rosły wraz z postępującą selekcją śmieci, bowiem pożądane zmniejszenie strumienia odpadów nie segregowanych podniesie jednostkowy koszt ich zbiórki i wywozu, stąd też pokrywanie kosztów zbiórki odpadów segregowanych jest niezwykle istotne dla skuteczności tego rodzaju działań. Dobrze i powszechnie segregowane odpady umożliwiają ich korzystną sprzedaż i znaczne zmniejszenie obciążeń dla gminy.

Koszty wywozu i utylizacji odpadów wielkogabarytowych także w części lub całości ponosić będzie gmina ze swoich własnych dochodów podatkowych. W zależności od sytuacji finansowej gminy przewiduje się całkowite lub częściowe pokrywanie kosztów zakupu urządzeń do kompostowni przydomowych oraz sprzętu umożliwiającego estetyczne i funkcjonalne gromadzenie selekcjonowanych odpadów na terenie poszczególnych nieruchomości. O ile będą takie możliwości wskazane jest pozyskanie na ten cel środków pomocowych na cele ochrony środowiska spoza budżetu gminy. Umożliwienie doposażenia nieruchomości w tego rodzaju sprzęty zapewni selekcję odpadów na wysokim poziomie skuteczności.

4.2.6 Wnioski

Zrealizowanie wszystkich działań przedstawionych w niniejszym programie powinno

spowodować sukcesywną poprawę w zakresie gospodarki odpadami i osiągnięcie poziomu wymaganego przepisami prawa krajowego i europejskiego.

Podstawowym elementem tych działań, gwarantującym ich skuteczność będzie systematyczna edukacja ekologiczna prowadzona na wszystkich poziomach i przy użyciu wszelkich dostępnych środków. Szczególnie przydatne będzie oddziaływanie poprzez szkoły i gazetę lokalną. Wskazane jest pozyskiwanie na ten cel środków zewnętrznych.

Harmonogram realizacji programów zakresie gospodarki odpadami

Tabela nr 17

Lp.	***Działania***	***Okres realizacji***		***Niezbędne środki finansowe w tys.zł.***	***Źródła finansowania***
		od	***do***		
1	2	3	4	5	6
1.	Rekultywacja dzikich składowisk	2004	2006	80	GFOŚ,WFOŚ
2.	Organizacja gminnego punktu zbiórki odpadów niebezpiecznych	2004	2006	50	GFOŚ, środki własne, WFOŚ,
3.	Zbiórka odpadów wielkogabarytowych i opon	2004	2015	100	GFOŚ, środki własne
4.	Zakup wyposażenia nieruchomości w sprzęt do selekcji i kompostowania.	2004	2015	300	GFOŚ,WFOŚ, dotacje ze środków UE
5.	Budowa lokalnych kompostowni	2004	2015	200	GFOŚ,WFOŚ, dotacje ze środków UE
RAZEM				730	

4.3 Ochrona powietrza

4.4.1Charakterystyka stanu aktualnego

Stan czystości powietrza w znacznym stopniu oddziałuje na jakość życia człowieka. W ochronie powietrza spotykamy się z dwoma podstawowymi problemami. Pierwszy z nich to zanieczyszczenie powietrza w wyniku spalania paliw, drugi to zanieczyszczenie powietrza substancjami gazowymi.

Podstawowym źródłem zanieczyszczenia powietrza w Gminie Dębowiec jest emisja z lokalnych kotłowni do ogrzewania budynków mieszkalnych oraz przemysłowych tzw. niska emisja. Ze względów ekonomicznych paliwa stałe są podstawowym nośnikiem energii dlatego szczególną uwagę należy zwrócić na modernizację źródeł ciepła oraz rodzaj stosowanych paliw.

Pomimo iż teren Gminy Dębowiec jest w 100% zgazyfikowany to z przyczyn ekonomicznych tylko część gospodarstw domowych korzysta z gazu do celów grzewczych, większość budynków opalanych jest węglem niskiej jakości. Wszystkie obiekty użyteczności publicznej w gminie opalane są gazem co w znacznym stopniu poprawiło stan zanieczyszczenia powietrza.

Zakłady przemysłowe znajdujące się na terenie gminy w większości są głównymi źródłami emisji zanieczyszczeń powietrza, w procesach przemysłowych spalania paliw dla potrzeb technologicznych oraz grzewczych. Przyczyną tego są przestarzałe urządzenia wytwórcze, jak również spalanie niskiej jakości paliw.

Drugim zjawiskiem zanieczyszczania powietrza jest emisja niezorganizowana ze źródeł liniowych i powierzchniowych (drogi, parkingi) wykorzystywanie paliw płynnych do napędzania silników spalinowych w pojazdach samochodowych.

Istotnym elementem emisji zanieczyszczeń do atmosfery jest również fakt tankowania czy przeładunku paliw.

Istniejąca droga nr 1 przenosi ruch międzynarodowy w kierunku przejścia granicznego Cieszyn – Boguszowice.

4.4.2Identyfikacja potrzeb i określenie stanu docelowego

Zgodnie z Programem Ochrony Środowiska Województwa Śląskiego oraz Powiatu Cieszyńskiego jednym z celów strategicznych jest ochrona powietrza.

Realizowanie zadań w zakresie ochrony powietrza powinno odbywać się poprzez:

1. Podnoszenie świadomości społecznej w zakresie ochrony powietrza w drodze uświadomienia mieszkańcom korzyści dla środowiska naturalnego oraz ich zdrowia, jakie niesie z sobą zmiana systemu ogrzewania i wykorzystania w tym celu paliw przyjaznych środowisku.
2. Likwidacja niskiej emisji poprzez wprowadzenie ogrzewania gazowego, kotłów ekologicznych (np. kotłów opalanych drewnem).
3. Dofinansowanie przedsięwzięć modernizacji instalacji grzewczych w budynkach prywatnych ze środków gminnego funduszu ochrony środowiska oraz pomoc w zdobyciu środków w postaci niskoprocentowych kredytów z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska (pomoc w przygotowaniu wniosków).
4. Lokalizacja obiektów szkodliwych oraz zorganizowanie systemu monitoringu powietrza.
5. Ograniczenie emisji ze środków transportu poprzez modernizację dróg, na terenie gminy Dębowiec i oraz zalesienie terenów wzdłuż drogi ekspresowej.

4.3.3 Cele krótkoterminowe do 2008 roku.

1. Wspieranie inwestycji w zakresie racjonalnego użytkowania energii.
2. Wdrażanie stosowania zamiennych źródeł energii ze źródeł odnawialnych (wykorzystanie drewna i jego odpadów).
3. Prowadzenie edukacji ekologicznej w zakresie ochrony powietrza.
4. Zastosowanie środków technicznych zmniejszających uciążliwość oddziaływania dróg w budynkach przeznaczonych na pobyt ludzi.

4.3.4 Cele długoterminowe do 2015 roku.

1. Dążenie do zamiany paliwa węglowego na paliwo ekologiczne (głównie drewno).
2. Dążenie do zamiany kotłów węglowych na kotły gazowe.
3. Prowadzanie termomodernizacji budynków.
4. Prowadzenie monitoringu zanieczyszczeń atmosfery wzdłuż tras komunikacyjnych.
5. Prowadzenie działań w kierunku ograniczenia zanieczyszczenia atmosfery.
6. Dbałość o stan techniczny dróg
7. Prowadzenie programów edukacyjnych mówiących o problemach ochrony powietrza

4.3.5 Mechanizmy prawno-ekonomiczne

Ochrona powietrza według polskich przepisów oparta jest na zapobieganiu powstawaniu zanieczyszczeń, ograniczeniu lub eliminowaniu wprowadzanych do powietrza substancji zanieczyszczających w celu zmniejszenia stężeń do dopuszczalnego poziomu lub utrzymania ich na poziomie dopuszczalnych wielkości.

Z ustawy Prawo ochrony środowiska i ustawy Prawo energetyczne wynikają mechanizmy prawne służące do realizacji zadań w zakresie realizacji ochrony powietrza. Wymienione akty prawne określają dopuszczalne poziomy oraz częstości przekraczania niektórych substancji zanieczyszczających powietrze dla jednostek organizacyjnych. Są one podstawą decyzji ustalającej rodzaje i ilości substancji dopuszczonych do wprowadzenia do powietrza, którą wydaje starosta powiatu.

Emisja pochodząca z zabudowy mieszkaniowej nie ma regulacji prawnej, a jest ona najbardziej uciążliwa dla środowiska.

Środki finansowo-prawne to opłata za korzystanie ze środowiska, administracyjna kara pieniężna. Opłata za korzystanie ze środowiska ponoszona jest za wprowadzanie gazów lub płynów do powietrza, a kara administracyjna za przekroczenie lub naruszenie warunków korzystania ze środowiska, które określone są decyzją.

W razie korzystania ze środowiska z przekroczeniem lub naruszeniem warunków określonych decyzją, dany podmiot ponosi oprócz opłaty karę pieniężną. Opłaty za korzystanie ze środowiska wnosi się na rachunek urzędu marszałkowskiego, a administracyjną karę na rachunek wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska.

W zakresie jakości powietrza w Unii Europejskiej obowiązują:

Dyrektywa ramowa D 96/62/WE w sprawie jakości powietrza mająca na celu określenie głównych zasad wspólnej strategii, która to :

- definiuje i wytycza cele jakości powietrza dla obszaru UE w celu uniknięcia lub ograniczenia szkodliwych skutków dla ludzi i środowiska,
- dokonuje oceny jakości powietrza w państwach członkowskich wg wspólnie przyjętych metod i kryteriów,
- zakłada wspólne opracowanie materiałów informacyjnych ogólnodostępnych,
- przewiduje poprawienie jakości powietrza bądź utrzymanie jeżeli jest w dobrym stanie.

Dostosowanie się do prawa Unii Europejskiej obliguje do zmniejszenia emisji szkodliwych substancji do powietrza poprzez modernizację istniejących źródeł ciepła, docieplaniem budynków oraz innymi inwestycjami. Efektem tego będzie zmniejszenie zużycia energii,

co obniży emisję zanieczyszczeń do powietrza.

4.3.6 Wnioski

Poprawa jakości powietrza będzie możliwa dzięki ograniczenie emisji substancji szkodliwych poprzez :

1. modernizację kotłowni,
2. stosowanie do ogrzewania budynków drewna i jego odpadów,
3. prowadzenie programów edukacyjnych w celu uzyskania akceptacji społeczeństwa do zmiany systemów zaopatrzenia w ciepło,
4. promocja wykorzystania alternatywnych źródeł energii cieplnej,
5. termomodernizację budynków użyteczności publicznej oraz budynków mieszkalnych
6. poprawę stanu technicznego dróg.

Harmonogram realizacji programu z zakresie ochrony powietrza

Tabela Nr 18

L.p.	***Nazwa zadania***	***Okres realizacji***		***Niezbędne środki finansowe [tys. zł]***	***źródła finansowania***
		od	***do***		
1	2	3	4	5	6
1.	Termomodernizacja Przedszkola Publicznego w Ogrodzonej	2004	2004	155	Środki własne, pożyczka z BISE środki z umorzenia pożyczki
2.	Termomodernizacja Szkoły Podstawowej w Iskrzyczynie	2004	2004	270	Środki własne, dotacja z WFOŚiGW,
3.	Termomodernizacja Szkoły Podstawowej w Ogrodzonej	2004	2004	290	Środki własne, dotacja z WFOŚiGW,
4	Termomodernizacja budynku Urzędu Gminy w Dębowcu	2004	2004	149	Środki własne, pożyczka z BISE środki z umorzenia pożyczki
5.	Termomodernizacja Przedszkola Publicznego w Dębowcu	2004	2005	111	Środki własne, pożyczka z BISE środki z umorzenia pożyczki
6.	Termomodernizacja Pawilonu Sportowego w Simoradzu	2004	2006	142	Środki własne
7.	Termomodernizacja strażnicy Ochotniczej Straży Pożarnej w Dębowcu	2005	2005	100	Środki własne
8.	Termomodernizacja Szkoły Podstawowej w Simoradzu	2005	2006	130	Środki własne, dotacja z WFOŚiGW,

L.p.	*Nazwa zadania*	*Okres realizacji*		*Niezbędne środki finansowe [tys. zł]*	*źródła finansowania*
9.	Termomodernizacja budynku „Starej Szkoły" w Dębowcu – nauczanie zintegrowane	2006	2006	60	Środki własne, dotacja z WFOŚiGW,
10.	Termomodernizacja budynku Ochotniczej Straży Pożarnej w Simoradzu	2007	2007	60	Środki własne
11.	Termomodernizacja budynku Ochotniczej Straży Pożarnej w Kostkowicach	2008	2008	120	Środki własne
12.	Termomodernizacja Gimnazjum w Dębowcu	2009	2009	220	Środki własne, dotacja z WFOŚiGW,
13.	Termomodernizacja Gminnego Ośrodka Zdrowia w Dębowcu	2009	2009	150	Środki własne
14.	Termomodernizacja Przedszkola Publicznego w Iskrzyczynie	2010	2010	80	Środki własne, pożyczka z BISE środki z umorzenia pożyczki
15.	Termomodernizacja Domu Wiejskiego w Iskrzyczynie	2011	2011	100	Środki własne Dotacje z funduszy strukturalnych
	RAZEM			2 137	

4.4 Ochrona przed hałasem

Ochrona przed hałasem polega na zapewnieniu jak najlepszego stanu akustycznego środowiska, w szczególności poprzez utrzymanie poziomu hałasu poniżej dopuszczalnego lub co najmniej na tym poziomie, jak i na zmniejszeniu poziomu hałasu, co najmniej do dopuszczalnego, gdy nie jest on dotrzymany.

Hałas wywołuje zmęczenie, złe samopoczucie, utrudnia wypoczynek, może prowadzić do częściowej lub całkowitej utraty słuchu. Ponadto powoduje poważne zmiany psychosomatyczne, jak zagrożenie nadciśnieniem, zaburzenia nerwowe, zaburzenia w układzie kostno-naczyniowym.

Wskaźnikiem oceny hałasu w środowisku jest poziom równoważny dla przedziału czasu odniesienia. Równoważny poziom dźwięku określa się w decybelach.

Na podstawie art. 118 ust. 7 ustawy Prawo ochrony środowiska, wydane zostało rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 stycznia 2002 r. w sprawie wartości progowych poziomów hałasu (Dz.U. Nr 8, poz. 81). Rozporządzenie to określa wartości progowe poziomów hałasu w środowisku, których przekroczenie powoduje zaliczenie obszaru, na którym poziom hałasu przekracza poziom dopuszczalny, do kategorii terenu zagrożonego hałasem.

Zasięg uciążliwości akustycznej określa się dla istniejących terenów chronionych lub dla przewidywanych w planie zagospodarowania przestrzennego przyszłych terenów chronionych.

4.4.1 Charakterystyka stanu aktualnego

Hałas komunikacyjny

Przez teren gminy Dębowiec przebiega sieć dróg gminnych i powiatowych. Długość tych dróg w gminie Dębowiec wynosi ogółem 99,696 km w tym 24,679 km dróg powiatowych, 75,017 km dróg gminnych. Przez południową część gminy przebiega droga krajowa Nr 1 o długości 5,320 km do przejścia granicznego w Cieszynie Boguszowicach. Jest to droga o bardzo wzmożonej częstotliwości ruchu, po której poruszają się samochody ciężarowe w kierunku granicy państwa.

Układ drogowy gminy Dębowiec powiązany jest z siedmioma sołectwami gminy. Zły stan nawierzchni dróg spowodowany jest wzmożonym natężeniem ruchu kołowego nie tylko przez samochody osobowe, dostawcze lecz także przez ciężkie samochody ciężarowe.

Hałas przemysłowy

Na terenie Gminy Dębowiec znajdują się zakłady pracy, podmioty gospodarcze prowadzące działalność produkcyjną oraz jednostki handlu detalicznego.

Do większych zakładów pracy na terenie gminy można zaliczyć:

1. Przedsiębiorstwo Prywatne „EKOCHRON"- produkujące osprzęt dachowy,
2. Firma „JAWAL" S.J.A. zajmująca się produkcją stolarki okiennej,
3. Firma „WIK" produkująca stoły bilardowe,
4. Rolnicze Spółdzielnie Produkcyjne w Dębowcu, Simoradzu i Ogrodzonej.

Wymienione powyżej zakłady prowadzą działalność w taki sposób, aby nie powodować uciążliwości akustycznej.

Do hałasu przemysłowego można zaliczyć źródła dźwięku powstające wewnątrz i na zewnątrz budynków produkcyjnych, poprzez pracę maszyn i urządzeń emitujących hałas przez ściany, okna i drzwi. Dodatkowymi źródłami hałasu są wentylatory, sprężarki oraz inne tego typu urządzenia usytuowane na zewnątrz. Ponadto dodatkowym źródłem hałasu jest transport kołowy wewnątrzzakładowy.

Hałas kolejowy i lotniczy

Na terenie gminy Dębowiec nie występują ani linie kolejowe, ani lotniska. Także na terenach gmin sąsiednich nie ma lotnisk. Z tego powodu na terenie gminy oraz gmin sąsiednich, nie występują problemy związane z oddziaływaniem hałasu lotniczego, a korytarze powietrzne ruchu lotniczego w niewielkim stopniu wpływają na klimat akustyczny.

4.4.2 Stan docelowy i identyfikacja potrzeb

Z mocy ustawy – Prawo ochrony środowiska, ochrona przed hałasem polega na zapewnieniu jak najlepszego stanu akustycznego środowiska, to znaczy utrzymanie poziomu hałasu poniżej poziomu dopuszczalnego lub co najmniej na tym samym poziomie.

Największa emisja hałasu i jego uciążliwość w Gminie Dębowiec związana jest przede wszystkim z komunikacją w związku z przebiegiem przez teren gminy drogi krajowej nr 1, dróg powiatowych i dróg gminnych.

Gmina Dębowiec jest gminą rolniczą, gdzie znajdują się rolnicze spółdzielnie produkcyjne

oraz gospodarstwa indywidualne, w których maszyny rolnicze emitują znaczne ilości hałasu. Polityka rozwoju przestrzennego gminy winna być ukierunkowana na powstrzymanie degradacji terenów narażonych na hałas, przywrócenie walorów środowiska naturalnego, w tym na poprawę klimatu akustycznego.

Ochrona przed hałasem przemysłowym

Dopuszczalną emisję hałasu dla podmiotów gospodarczych usytuowanych na terenie gminy Dębowiec ustala Starosta Cieszyński w drodze decyzji administracyjnej, która określa dopuszczalny poziom emisji hałasu do środowiska.

Wydanie pozwolenia dla zakładu powinno odbywać się zgodnie z obowiązującymi przepisami, w drodze decyzji administracyjnej. Za nie przestrzeganie ustaleń decyzji ponoszone są opłaty karne.

Ochrona przed hałasem drogowym

Przez teren gminy będzie przebiegać ekspresowa droga krajowa nr 1. Ustawa Prawo ochrony środowiska mówi, iż zarządzający drogą zobowiązany jest do przeprowadzania pomiarów poziomu hałasu. Poziom hałasu, emitowanego przez poszczególne źródła, wyznacza się w ten sposób, aby obliczony poziom dźwięku od wszystkich źródeł w pewnym punkcie kontrolnym był równy wielkości zamierzonej. W związku z eksploatacją dróg ochronę przed hałasem komunikacyjnym zapewnia się przez odpowiedni dobór konstrukcji oraz wprowadzenie środków ochrony przeciwdźwiękowej. W rejonach szczególnie uciążliwych zaproponowano wykonanie zabezpieczeń w postaci ekranów akustycznych, a tam gdzie nie jest to możliwe, dążyć do zmniejszenia oddziaływania hałasu poprzez wymianę okien na dźwiękoizolacyjne.

Ponadto na terenie gminy znajdują się drogi powiatowe oraz drogi gminne. Opracowany program modernizacji i remontów dróg gminnych wpłynie na poprawę klimatu akustycznego terenów przyległych. Należy zwrócić uwagę na dobór nawierzchni. Istotnym elementem zmniejszającym emisję hałasu jest ograniczenie prędkości.

W przypadku udzielania pozwoleń na budowę powinno się uwzględniać odległość od dróg już istniejących i planowanych.

4.4.3Cele krótkoterminowe do roku 2008

1. Modernizacje i remonty dróg gminnych.

2. Opracowanie programów edukacyjnych uświadamiających problemy ochrony przed hałasem.

4.4.4 Cele długoterminowe do roku 2015

1. Obniżanie emisji hałasu komunikacyjnego poprzez planowane modernizacje i remonty dróg.
2. Sporządzenie wykazu obiektów przemysłowych stwarzających zagrożenie akustyczne dla środowiska.
3. Kontynuacja programów edukacyjnych uświadamiających problemy ochrony przed hałasem.

4.4.5 Mechanizmy prawno-ekonomiczne

Ustawa Prawo ochrony środowiska oraz ustawa o zagospodarowaniu przestrzennym nakładają na organy administracji samorządowej określone regulacje prawne służące realizacji ochrony środowiska.

Ochrona przed hałasem polega na zapewnieniu jak najlepszego stanu akustycznego środowiska, w szczególności poprzez:

- utrzymanie poziomu hałasu poniżej dopuszczalnego lub co najmniej na tym poziomie,
- zmniejszenie poziomu hałasu co najmniej do dopuszczalnego, gdy nie jest on dotrzymany.

Gmina przy tworzeniu planu zagospodarowania przestrzennego uwzględnia wymagania ochrony środowiska przed hałasem (zapisy dotyczące standardów akustycznych).

Do prowadzenia kontroli klimatu akustycznego powołane są organy administracyjne, takie jak:

1) Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska prowadzący kontrolę klimatu akustycznego związanego z emisją hałasu do środowiska,
2) Organ nadzoru budowlanego posiadający uprawnienia kontrolne w zakresie ochrony środowiska przez hałasem w odniesieniu do obiektów budowlanych, których stan techniczny może spowodować zagrożenie środowiska lub użytkowany jest w sposób zagrażający środowisku,
3) Państwowa Inspekcja Pracy prowadząca badanie klimatu akustycznego środowiska pracy w zakresie zagrożenia życia i zdrowia ludzi.

Procedury administracyjne prowadzone w zakresie ochrony środowiska przed hałasem

polegają na prowadzeniu kontroli stanu środowiska oraz tworzeniu miejscowego prawa ustalającego standardy akustyczne.

4.4.6 Wnioski

Poprawa jakości klimatu akustycznego oraz ochrony środowiska przed negatywnym działaniem hałasu zostanie osiągnięta poprzez:

- modernizację dróg doprowadzając je do parametrów zbliżonych do normatywnych,
- obniżenie uciążliwości powodowaną przez komunikację,
- zapobieganie rozprzestrzenianiu się hałasu komunikacyjnego poprzez zadania inwestycyjne takie jak: budowa ekranów akustycznych, wymiana okien, tworzenie osłon naturalnych (zakrzewienia),
- uwzględnienie w planach zagospodarowania przestrzennego terenów pod realizację zorganizowanej działalności inwestycyjnej oraz zakładów produkcyjnych,
- uwzględnienie w planach zagospodarowania przestrzennego gminy kształtowanie klimatu akustycznego,
- ograniczenie działalności gospodarczej uciążliwej dla środowiska pod względem akustycznym w terenach zabudowy mieszkaniowej i gospodarstwach rolnych.

5 Edukacja ekologiczna i dostęp do informacji o środowisku

5.1 Edukacja ekologiczna

Nakaz powszechnej edukacji ekologicznej zawarty został w dokumencie "Globalny Program Działań" przyjętym na szczycie ziemi w Rio de Janeiro w 1992 r. Wynika z niego, iż władze państw, które podpisały ten dokument powinny prowadzić konsultacje ze swoimi obywatelami i sporządzić dla potrzeb własnych społeczności lokalny program działań mający na celu edukację ekologiczną.

Dokumentem takim przyjętym w 1992 r. przez Sejm dla naszego kraju, jest „Polityka Ekologiczna Państwa", zaś rozwinięciem zadań dotyczących edukacji ekologicznej jest Polska Strategia edukacji ekologicznej pt „Przez edukację do trwałego i zrównoważonego rozwoju."

Problematykę ochrony środowiska uwzględnia się w podstawach programowych kształcenia ogólnego dla wszystkich typów szkół.

W przedszkolnym programie nauczania elementy edukacji ekologicznej zawarte są w tematyce dotyczącej środowiska, gór, pór roku i towarzyszącym im przemianom. To, w jaki sposób i z jakim natężeniem program przedszkola nasycony będzie treściami ekologicznymi w dużej mierze zależy od nauczyciela, od jego umiejętności przekazania treści ekologicznych w trakcie zabaw, spacerów, zajęć plastycznych.

W szkole podstawowej i gimnazjum edukacja ekologiczna prowadzona jest na lekcjach przyrody lub na innych przedmiotach w postaci ścieżki ekologicznej. Jej głównymi celami są:

- uświadomienie zagrożeń środowiska przyrodniczego, występujących w miejscu zamieszkania,
- budzenie szacunku do przyrody,
- rozumienie zależności istniejących w środowisku przyrodniczym,
- zdobycie umiejętności obserwacji zjawisk przyrodniczych i ich opisu,
- poznanie zależności pomiędzy człowiekiem a środowiskiem,
- wyrobienie poczucia odpowiedzialności za środowisko,
- rozwijanie wrażliwości na problemy środowiska.

„Edukacja ekologiczna zależy od wielu podmiotów, którym trudno, zwłaszcza w systemie demokratycznym, narzucić kierunki działania, łatwo nakazać pewne formy działania

szkołom, trudniej mass-mediom, a prawie niemożliwe organizacjom pozarządowym. Priorytety zależą od pewnych posunięć ogólnokrajowych, od ogólnej wizji rozwoju kraju, i w szczególności od kierunków rozwoju województwa. Mogą pewne kierunki wymuszać gestorzy funduszy."[13]

Edukacja w ogólności, a edukacja ekologiczna w szczególności, różni się w zasadniczy sposób od innego typu przedsięwzięć w dziedzinie ochrony przyrody czy ochrony środowiska. Na przykład w dziedzinie ochrony powietrza czy wód zidentyfikowanie „truciciela" i doprowadzenie do zaniechania działalności (czy zmniejszenia uciążliwości) daje prawie od razu efekt i to na ogół mierzalny. W edukacji na efekty trzeba czekać latami. Niełatwo jest w EE o wybór priorytetów, np. czy edukować młodzież czy ludzi dorosłych, wobec zawsze ograniczonych środków finansowych. Uważa się na ogół, że edukacja jest inwestycją „opłacalną" w stosunku do dzieci i młodzieży, ale nierzadko słyszy się głosy, że „tempo niszczenia przyrody jest tak duże, że my dorośli nie możemy pozwolić sobie na komfort zrzucenia problemów ekologicznych na nasze dzieci". To dorośli podejmują „tu i teraz" określone decyzje, bywa, że szkodliwe dla środowiska, często z powodu małej świadomości ekologicznej.

W zakresie edukacji ekologicznej najważniejszym celem, który należy osiągnąć jest wykształcenie świadomości ekologicznej i przekonanie ludzi o konieczności myślenia i działania według zasad ekorozwoju. Jest to cel dalekosiężny, pewnie wykraczający poza horyzont 2015 roku, do którego można się zbliżać poprzez stopniowe podnoszenie świadomości ekologicznej coraz większej liczby ludzi na coraz wyższy poziom. Cel ten będzie możliwy do osiągnięcia przez intensyfikację aktualnych działań w zakresie edukacji ekologicznej, eliminowanie działań mało efektywnych i poszerzenie sposobów edukowania o nowe formy, przede wszystkim sprawdzone gdzie indziej, w kraju i na świecie.

Priorytetem w zakresie edukacji ekologicznej jest wykształcenie świadomości ekologicznej u przeważającej części społeczeństwa i przekonanie ludzi o konieczności myślenia i działania według zasad ekorozwoju.

Czynnikami, które decydują o sukcesie realizowanej akcji edukacji ekologicznej są: rzetelna informacja oraz umiejętność komunikowania się ze społeczeństwem. W zakresie wszystkich aspektów ochrony środowiska potrzebne są działania edukacyjne zarówno dla dzieci i młodzieży, jak i dla dorosłych.

[13] *Edukacja ekologiczna dzieci i młodzieży, PWN, Warszawa, 2000*

5.2 Dostęp do informacji o środowisku

Przepisy dotyczące swobodnego dostępu społeczeństwa do informacji o środowisku są składową podstawy systemu prawa ekologicznego i jest to jedno z rozwiązań prawnych wytyczających politykę Unii Europejskiej. Swobodny dostęp do informacji o środowisku oraz wymiana pełnej i dokładnej informacji charakteryzuje system demokratyczny państwa, dzięki któremu możliwy jest proces interakcji i wzajemnego oddziaływania na siebie różnych grup (społeczeństwa, biznesu i władz).

Przewidziane przedsięwzięcia dotyczące dostępu do informacji, edukacji ekologicznej i udziału społeczeństwa w działaniach na rzecz środowiska, obejmują zadania w zakresie:

1) tworzenia, zgodnie z wymaganiami ustawy Prawo Ochrony Środowiska, publicznych rejestrów i elektronicznych baz danych o środowisku, ułatwiających dostęp obywateli do informacji gromadzonych i przechowywanych przez organa administracji,
2) stworzenia uzgodnionych zasad współpracy pomiędzy instytucjami publicznymi i społecznymi organizacjami ekologicznymi.

Uzupełnieniem tych zadań będzie, zgodnie z „Narodową strategią edukacji ekologicznej", wsparcie finansowe, organizacyjne i techniczne udzielane przez instytucje publiczne działaniom edukacyjnym i promocyjnym realizowanym przez organizacje ekologiczne, usprawnianie przekazywania treści dotyczących środowiska i zrównoważonego rozwoju w ramach edukacji szkolnej o profilu ogólnym i zawodowym, a także rozwijanie edukacji ekologicznej przez placówki funkcjonujące przy jednostkach zarządzających cennymi przyrodniczo obszarami chronionymi (przede wszystkim parkami narodowymi i krajobrazowymi).

Bez możliwie wczesnej regulacji prawa o dostępie do informacji ekologicznej proces dostosowania polskiego prawa ochrony środowiska nie będzie możliwy do zrealizowania. Dostosowanie polskich regulacji prawnych do wymagań prawa wspólnotowego będzie etapem do rozwiązania problemów występujących w Polsce, związanych z dostępem do informacji o środowisku (jawność funkcjonowania administracji, powstanie poinformowanego społeczeństwa, poprawa obiegu informacji w zakresie ochrony środowiska i przez to poprawa efektywności działania w tym zakresie). Prawo do informacji o środowisku jest jednym z zadań w zakresie wdrażania do praktyki zasad zrównoważonego rozwoju.

Harmonogram realizacji zadań z zakresu edukacji ekologicznej

Tabela nr 19

Lp.	***Działania***	***Okres realizacji***		***Niezbędne środki finansowe w tys.zł.***	***Źródła finansowania***
		od	***do***		
1	2	3	4	5	6
1.	Prowadzenie szkoleń wśród rolników z zakresu zasad Dobrej Praktyki Rolniczej	2004	2005	10	GFOŚ,WFOŚ,dotacje ze środków UE
2.	Doskonalenie nauczycieli z zakresie edukacji ekologicznej	2004	2005	20	GFOŚ,WFOŚ,dotacje ze środków UE
3.	Realizowanie szkolnych i pozaszkolnych programów edukacyjnych	2004	2015	70	GFOŚ,WFOŚ,dotacje ze środków UE
Razem				100	

6. Uwarunkowania zewnętrzne gminnego programu ochrony środowiska

Cele i zadania zawarte w gminnym programie ochrony środowiska powinny znaleźć swoje odzwierciedlenie w programach nadrzędnych zawierających wytyczne z zakresu ochrony środowiska. W odniesieniu do Gminy Dębowiec programami takimi są:

1. Program Ochrony Środowiska Województwa Śląskiego do roku 2004 oraz cele długoterminowe do roku 2015.
2. Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Cieszyńskiego.

Innymi programami zawierającymi wytyczne dotyczące ochrony środowiska będą także:

1. Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego na lata 2000 – 2015.
2. Strategia Rozwoju Powiatu Cieszyńskiego do roku 2016.

Poniżej wymienione zostały dziedziny oraz cele zawarte w ww. dokumentach, adekwatne z celami zawartymi w Programie Ochrony Środowiska Gminy Dębowiec.

6.1 Program Ochrony Środowiska Województwa Śląskiego do roku 2004 oraz cele długoterminowe do roku 2015

Gospodarka wodno – ściekowa

1. Przywrócenie wysokiej jakości wód powierzchniowych oraz ochrona jakości wód podziemnych i racjonalizacja ich wykorzystania.

Gospodarka odpadami

1. Uporządkowanie i wdrożenie systemu gospodarki odpadami.
2. Uporządkowanie obrotu odpadami i stworzenie warunków dla ich bezpiecznego unieszkodliwiania.
3. Stworzenie infrastruktury recyklingu odpadów.
4. Usuwanie odpadów niebezpiecznych z terenów objętych ochroną wód.
5. Utworzenie systemu ponad gminnych wysypisk komunalnych z pełnym wyposażeniem w instalacje segregacji odpadów.

Ochrona powierzchni ziemi i gleb

1. Kontrola poziomu zanieczyszczenia gleb.
2. Zapobieganie zanieczyszczeniom gleb zwłaszcza środkami ochrony roślin i metalami

ciężkimi.

3. Zaktualizowanie i poszerzenie tematyki map glebowo rolniczych co będzie podstawą do wapnowania i nawożenia gleb, walki z erozją
4. Upowszechnianie zasad Dobrej praktyki rolniczej i rolnictwa ekologicznego.

Ochrony powietrza

1. Polepszenie jakości powietrza atmosferycznego.
2. Rozpoczęcie procesu wdrażania wspólnotowych aktów prawnych dotyczących poprawy jakości powietrza.
3. Ograniczenie emisji z procesów spalania paliw, utrzymania wielkości emisji zanieczyszczeń komunikacyjnych do powietrza na poziomie emisji z 1999 r.

Ochrona przed hałasem

1. Zmniejszenie uciążliwości hałasu dla mieszkańców i środowiska poprzez obniżenie jego natężenia do poziomu obowiązujących standardów,
2. Inwentaryzacja stanu zagrożenia hałasem,
3. Eliminacja zagrożenia hałasem.

Ochrona przyrody

1. Ochrona i wzrost różnorodności biologicznej, ochrona i wzrost różnorodności krajobrazowej oraz wzrost lesistości województwa i ochrona lasów.
2. Rozwój systemu obszarów chronionych.
3. Kontynuowanie waloryzacji przyrodniczej województwa, identyfikacja obszarów przewidzianych do objęcia szczególnymi formami ochrony przyrody — ze szczególnym uwzględnieniem dolin rzek.
4. Restytucja zdegradowanych obszarów leśnych i przebudowa drzewostanów.
5. Wzbogacenie stanu gatunkowego sztucznych odnowień leśnych przy uwzględnieniu dostosowania do naturalnej mozaikowatości siedlisk.

Edukacja ekologiczna

1. Wzrost świadomości mieszkańców w zakresie ochrony przyrody,
2. Edukacja dzieci i młodzieży.

6.2 Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego na lata 2000 – 2015

Gospodarka wodno – ściekowej

1. Utworzenie systemu kształtowania i wykorzystania zasobów wodnych.

Gospodarka odpadami

1. Minimalizacja ilości powstających odpadów, wzrost wtórnego wykorzystania i bezpieczne składowanie pozostałych odpadów.
2. Stworzenie bazy danych dotyczących wytwarzania wszystkich rodzajów odpadów i gospodarki tymi odpadami.
3. Opracowanie planów gospodarki odpadami (wojewódzkiego, powiatowych i gminnych).
4. Wprowadzenie systemowej gospodarki odpadami komunalnymi.
5. Ograniczenie obciążenia środowiska odpadami innymi niż niebezpieczne.
6. Zapewnienie bezpiecznego dla środowiska składowania odpadów.

Ochrona powierzchni ziemi i gleb

1. Rekultywacja terenów zdegradowanych.

Ochrony powietrza

1. Polepszenie jakości powietrza.
2. Redukcja niskiej emisji, ograniczenie emisji CO2 (oraz NOx + Sox).
3. Ograniczenie strat energetycznych.
4. Przebudowa świadomości społecznej w zakresie racjonalnego użytkowania energii.

Ochrona przyrody

1. Ukształtowanie regionalnego systemu obszarów chronionych.
2. Zachowanie bioróżnorodności.
3. Określenie obszarów chronionych na terenie województwa śląskiego.
4. Opracowanie systemu rozwoju i funkcjonowania obszarów chronionych.
5. Zalesianie terenów nie użytkowanych rolniczo i o małej wartości rolniczej.
6. Wspieranie rozwoju agroturystyki.

Edukacja ekologiczna

1. Wzrost wykształcenia mieszkańców oraz rozwój ich zdolności adaptacyjnych do zmian społecznych i gospodarczych.

6.3 *Program Ochrony Środowiska Powiatu Cieszyńskiego*

Edukacja ekologiczna

Poprawa stanu środowiska i jego ochrona nie może odbywać się bez odpowiedniej wiedzy o jego komponentach i powiązaniach. Edukacja ekologiczna ma na celu podniesienie świadomości wszystkich beneficjentów środowiska i wskazanie odpowiednich sposobów korzystania z zasobów naturalnych, bez ich naruszania. Walory środowiskowe Powiatu Cieszyńskiego są jego dużym atutem. Poprzez odpowiednią edukację ekologiczną możliwe jest ich ciągłe doskonalenie oraz powiązanie ich z rozwojem gospodarczym i społecznym. Edukacja ta w odpowiedniej formie (konkursy ekologiczne, ścieżki przyrodnicze, programy w szkołach, wydawnictwa proekologiczne, działalność Centrum Ekologicznego itp.) powinna trafiać zarówno do młodzieży szkolnej jak i dorosłych.

ZADANIA:

1. Prowadzenie działalności informacyjno-promocyjnych w zakresie rolnictwa ekologicznego i zdrowej żywności.
2. Organizowanie i wspieranie akcji promujących walory przyrodniczo-krajobrazowe powiatu.
3. Edukacja ekologiczna i rolnicza dorosłych.
4. Doskonalenie nauczycieli z zakresu edukacji ekologicznej.

Ochrona przyrody i poprawa ładu przestrzennego

Powiat Cieszyński charakteryzuje się wysokimi walorami przyrodniczymi. Ze względu na otoczenie aglomeracjami przemysłowymi (GOP) i niesłabnące zainteresowanie odpoczynkiem w tym rejonie, obszary cenne przyrodniczo są zagrożone i objęcie ich odpowiednią ochroną staje się koniecznością. Świat przyrody ożywionej i nieożywionej

przyczynia się do poprawy czystości komponentów środowiska (wody, gleba, powietrze). Zachowanie elementów przyrody i ich ochrona (korytarze ekologiczne, parki krajobrazowe, rezerwaty przyrody, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe, pomniki przyrody itp.) jest konieczne nie tylko ze względu na utrzymanie stabilności życiowej gatunków. Elementy przyrody są dziedzictwem narodowym, z którego mają prawo korzystać przyszłe pokolenia.

ZADANIA:

1. Opracowanie kompleksowego wykazu terenów i obiektów przyrodniczych, które należy chronić na terenie Powiatu Cieszyńskiego.
2. Analiza obwiązujących na terenie Powiatu Cieszyńskiego planów zagospodarowania przestrzennego i studiów uwarunkowań pod kątem wyznaczonych obszarów ochrony przyrody oraz określenia terenów, które mogą być bazą dla rozwoju turystyki i stworzenia oferty dla potencjalnych inwestorów.
3. Upowszechnianie informacji na temat obszarów systemu NATURA 2000 w powiecie oraz zasad funkcjonowania systemu.

Racjonalna gospodarka wodno-ściekowa

Społeczność w dniu dzisiejszym nie może funkcjonować bez korzystania z wody. Wiąże się to z wytwarzaniem olbrzymiej ilości ścieków bytowo-gospodarczych i przemysłowych. Obieg wody jest obiegiem zamkniętym i zanieczyszczenia w różnej postaci są w nim ciągle obecne. Nie oczyszczone ścieki są przyczyną wielu zatruć i chorób. Pogorszenie jakości wód podziemnych i powierzchniowych przyczynia się do zanikania życia biologicznego. Zapewnienie odpowiednich standardów czystości wodzie jest zatem konieczne i wymaga odpowiednich działań. Konieczne jest również korzystanie z zasobów wodnych w sposób oszczędny i racjonalny.

ZADANIA:

1. Rozbudowa sieci wodociągów publicznych, kanalizacji i budowa lokalnych oczyszczalni ścieków z zachowaniem możliwości wykorzystania infrastruktury w układzie między gminnym.
2. Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków w gminach.

Ochrona powierzchni ziemi

Powierzchnia ziemi jest pojęciem bardzo ogólnym. Często traktuje się ją jako jeden z

komponentów środowiska. Antropopresja (rozwój społeczny, gospodarczy oraz wszelka działalność ludzka) przyczyniła się do zmiany pierwotnego charakteru terenu Powiatu Cieszyńskiego. Rozwój przemysłu jest przyczyną degradacji terenów i naruszania równowagi w ekosystemie. Obowiązkiem staje się więc nie tylko odpowiednie korzystanie z zasobów naturalnych (kopaliny, kruszywa) ale również przywrócenie wartości użytkowych terenów zdegradowanych, poprzez odpowiednie zabiegi rekultywacji i odnowy.

ZADANIA:

1. Zalesianie gruntów na podstawie ustawy o lasach.
2. Rekultywacja gruntów na podstawie ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych.
3. Urządzenie zieleni przy drogach powiatowych.

Gospodarka odpadami

Utrzymanie obecnych standardów życia jest niemożliwe bez wytwarzania odpadów. Odpady pochodzą zarówno z gospodarstw domowych jak i wszelkich gałęzi przemysłu. Często są odpadami niebezpiecznymi stwarzającymi zagrożenie dla zdrowia. Odpady muszą być zatem odpowiednio zagospodarowane lub przetworzone. Uporządkowana gospodarka odpadami wpływa nie tylko na poprawę stanu czystości wód, gleby i powietrza ale również daje obraz atrakcyjności danego terenu.

ZADANIA:

1. Likwidacja dzikich wysypisk śmieci na terenie powiatu.
2. Rozwój selektywnej zbiórki odpadów powstających na terenie gmin.
3. Edukacja młodzieży z zakresu gospodarki odpadami stałymi.

Ochrona powietrza, ekologiczne środki transportu i odnawialne źródła energii

Zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego na terenie powiatu są związane z niską emisją, emisją pochodzącą od ciągów komunikacyjnych oraz z emisją przemysłową. Niska emisja może zostać ograniczona poprzez odpowiednią termomodernizację budynków i kotłowni oraz korzystanie z ekologicznych i odnawialnych źródeł energii. Ekologiczne źródła energii są często źródłami niezwykle ekonomicznymi, jednak ich zastosowanie wymaga niezwykle szczegółowych badań i analiz. Zanieczyszczenia pochodzące od ciągów komunikacyjnych są trudne do wyeliminowania, zwłaszcza wobec ciągłej

rozbudowy szlaków komunikacyjnych i przybywania samochodów. Rozwiązaniem jest organizacja i rozbudowa infrastruktury drogowej w sposób umożliwiający ominięcie newralgicznych punktów. Przykładem działań może być budowa obwodnic, a także wyprowadzenie ruchu z obszarów o gęstej zabudowie. Rozwiązaniem jest również promocja i korzystanie z ekologicznych środków transportu np. roweru. Rozbudowa ścieżek rowerowych z pewnością przyczyni się do poprawy stanu powietrza atmosferycznego oraz zmniejszy uciążliwość hałasu.

ZADANIA:

1. Polepszenie stanu i rozbudowa infrastruktury drogowej.
2. Promocja kotłowni wykorzystujących lokalny gaz.
3. Termomodernizacja obiektów starostwa i jednostek organizacyjnych powiatu

Ochrona przed hałasem

Hałas jest czynnikiem, który bezpośrednio ma wpływ na zdrowie. Hałas towarzyszy przede wszystkim ciągom komunikacyjnym i zakładom przemysłowym. Ochrona przed hałasem polega m.in. na eliminowaniu instalacji uciążliwych, zakładaniu urządzeń tłumiących, budowie ekranów akustycznych oraz zapewnieniu odpowiednich standardów ciągom komunikacyjnym (odpowiednie nawierzchnie). Rozwiązaniem problemu nadmiernego hałasu komunikacyjnego może być (tak jak w przypadku zanieczyszczeń pochodzących od komunikacji i środków transportu) wyprowadzenie ruchu z terenów o gęstej zabudowie i terenów cennych przyrodniczo, a także promocja i korzystanie z ekologicznych środków transportu.

ZADANIA:

1. Minimalizacja emisji hałasu komunikacyjnego poprzez planowe remonty i modernizacje dróg.

6.4 Strategia Rozwoju Powiatu Cieszyńskiego

W Strategii Rozwoju Powiatu Cieszyńskiego jedną z domen jest Ochrona Środowiska.

CEL STRATEGICZNY 1

Poprawa życia mieszkańców Powiatu Cieszyńskiego w zakresie ochrony zdrowia oraz zwiększenie jego atrakcyjności jako miejsca osiedlania się i zamieszkania.

Cel operacyjny 1.1

Rozbudowa infrastruktury technicznej

PROJEKTY:

1. Rozbudowa sieci wodociągów publicznych, kanalizacji i budowa lokalnych oczyszczalni ścieków.
2. Stworzenie systemu dofinansowania budowy przydomowych oczyszczalni ścieków.

Cel operacyjny 1.2

Podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców.

PROJEKTY:

1. Doskonalenie nauczycieli z zakresu edukacji ekologicznej.
2. Przygotowanie programów szkolnych, organizacja warsztatów ekologicznych w szkołach.

Cel operacyjny 1.3

Prowadzenie działań informacyjnych, promujących podejmowane przedsięwzięcia edukacyjne.

PROJEKTY:

1. Prowadzenie działań informacyjno-promocyjnych.

Cel operacyjny 1.4.

Współdziałanie gmin i powiatów w zakresie opracowania procedur działań proekologicznych

PROJEKTY:

1. Zaproponowanie ujednoliconego w skali powiatu systemu przedsięwzięć zmierzających do ograniczenia niskiej emisji.

Cel operacyjny1.5.

Promocja i wdrażanie niekonwencjonalnych źródeł energii.

PROJEKTY:

1. Prowadzenie analizy i promowanie możliwych do wykorzystania odnawialnych źródeł energii.
2. Wskazywanie możliwości inwestowania w pozyskiwanie energii ze źródeł odnawialnych.

Cel operacyjny 1.6

Promocja i wykorzystanie lokalnych surowców naturalnych

PROJEKTY:

1. Przeprowadzenie analizy możliwych do wykorzystania na terenie powiatu odnawialnych źródeł i surowców (solanki).
2. Promocja kotłowni wykorzystujących lokalny gaz (Dębowiec).
3. Przeprowadzenie badań i analiz istniejących zasobów naturalnych (solanki, wody termalne).

Cel operacyjny 1.7.

Poprawa estetyki powiatu

PROJEKTY:

1. Określenie pożądanego stylu zabudowy.
2. Prowadzenie konkursów na najładniejsze ogrody.
3. Wspieranie inicjatyw dotyczących porządkowania terenów leśnych i rekreacyjnych.

CEL STRATEGICZNY 2

Zwiększanie dochodów z działalności turystycznej zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju

Cel operacyjny 2.2

Rozwój rolnictwa ekologicznego w oparciu o zasadę Dobrej Praktyki Rolniczej w celu produkcji zdrowej żywności.

PROJEKTY:

1. Prowadzenie działań informacyjno-promocyjnych w zakresie rolnictwa ekologicznego i zdrowej żywności

Cel operacyjny 2.4.

Stworzenie spójnej strategii zagospodarowania przestrzennego w obszarze ochrona środowiska, zwierającej określenie stref działań gospodarczych z wydzieleniem obszarów objętych ochroną przyrody.

PROJEKTY:

1. Wykorzystanie dokumentu „Waloryzacja zasobów województwa bielskiego" pod katem określenia zasobów przyrodniczych Powiatu Cieszyńskiego.
2. Opracowania kompleksowego wykazu terenów i obiektów przyrodniczych, które należy chronić.
3. Wykonanie badań geologicznych pod kątem występowania osuwisk.

4. Racjonalne korzystanie ze złóż kopalin.
5. Opracowanie „Programu ochrony środowiska".

Cel operacyjny 2.5.

Promocja powiatu jako terenu, na którym przestrzegane są normy ochrony środowiska

PROJEKTY:

1. Dążenie do spełniania norm czystości powietrza, wody i gleb

Cel operacyjny 2.6.

Osiągniecie czystości wód pozwalającej na przywrócenie obecności raka w rzekach powiatu

PROJEKT:

1. Doprowadzenie do właściwego funkcjonowania gospodarki wodno-ściekowej

CEL STRATEGICZNY 3

Promowanie i podnoszenie prestiżu Powiatu Cieszyńskiego poprzez działania mające na celu ochronę i zachowanie przyrody.

Cel operacyjny 3.1.

Przebudowa istniejącego drzewostanu.

PROJEKT:

1. Ciągła przebudowa litych drzewostanów świerkowych.

Cel operacyjny 3.4.

Popularyzacja różnorodnych form ochrony przyrody.

PROJEKTY:

1. Rozpropagowanie wśród gmin informacji dotyczących preferowanych w powiecie form ochrony przyrody i krajobrazu.
2. Przygotowanie i przeprowadzenie kampanii lobbingowej na rzecz ochrony przyrody.

Cel operacyjny 3.7.

Uporządkowanie gospodarki odpadami.

PROJEKTY:

1. Realizacja wspólnej polityk samorządów gminnych i powiatowego w oparciu o koncepcję „Nowoczesnego systemu gospodarki odpadami komunalnymi na Ziemi Cieszyńskiej ".
2. Organizacja systemu zbiórki zwłok zwierzęcych.

7 Narzędzia i instrumenty realizacji programu

7.1 Prawo Polskie

7.1.1 Ustawy

- ✓ Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska (tekst jednolity z 2001 r. Dz.U. Nr 62, poz.627 z późn.zm.).
- ✓ Ustawa z dnia 16 września 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. Nr 92, poz.880),
- ✓ Ustawa z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (tekst jednolity z 1995 r. Dz.U. Nr 16, poz.78 z późn.zm.)
- ✓ Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o rolnictwie ekologicznym (Dz.U. Nr 93, poz.898)
- ✓ Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. Nr 80, poz.717 z późn.zm.)
- ✓ Ustawa z dnia 28 września 1991 r. o lasach (tekst jednolity z 2000 r. Dz.U. Nr 56, poz.679 z późn.zm.)
- ✓ Ustawa z dnia 28 lutego 2003 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich ze środków pochodzących z sekcji Gwarancji Europeskiego Funduszu Orientacji i Gwarancji Rolnej (Dz.U. nr 229, poz. 2273)
- ✓ Ustawa z dnia 26 lipca 2000 r. o nawozach i nawożeniu (tekst jednolity z 2000 r. Dz.U. Nr 89, poz.991 z późn.zm.)
- ✓ Ustawa z dnia 26 marca 1982 roku o scalaniu i wymianie gruntów (tekst jednolity z 2003 r. Dz. U. Nr 178, poz. 1749 z późn. zm.),
- ✓ Ustawa Prawo wodne z dnia 18 lipca 2001 r. (Dz. U. Nr 115 poz. 1229 z późn.zm.),
- ✓ Ustawa o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków z dnia 7 czerwca 2001 r. (Dz. U. Nr 72, poz. 747; zm.: nr 115, poz. 1229),
- ✓ Ustawa o wprowadzeniu ustawy – Prawo ochrony środowiska, ustawy o odpadach oraz o zmianie niektórych ustaw z dnia 27 lipca 2001 r. (Dz. U. Nr 100, poz. 1085),
- ✓ Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r.o odpadach (Dz. U. Nr 62 poz. 628),
- ✓ Ustawa z dnia 13 września 1996 r o utrzymaniu czystości i porządku w gminach. (Dz. U. Nr 132, poz. 622),
- ✓ Ustawa z dnia 11 maja 2001 roku o opakowaniach i odpadach opakowaniowych (Dz.U. Nr 63 poz. 638 z późniejszymi zmianami),
- ✓ Ustawa z dnia 11 maja 2001 roku o obowiązkach przedsiębiorców w zakresie gospodarowania niektórymi odpadami oraz o opłacie produktowej i opłacie depozytowej (Dz. U. Nr 63 poz. 639 z późniejszymi zmianami),

- ✓ Ustawa o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest, z dnia 19 czerwca 1997 roku (Dz. U. Nr 101 poz. 628 z późn.zm.) – w zakresie odpadów zawierających azbest,
- ✓ Ustawa z dnia 14 marca 2003 r. o zmianie ustawy o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. Nr 65, poz. 596),
- ✓ Ustawa o zmianie ustawy o odpadach i niektórych innych ustaw z dnia 19 grudnia 2002 roku (Dz. U. Nr 7, poz. 78 z 2003 r.),
- ✓ Ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne (tekst jednolity z 2003 r. Dz.U. Nr 153, poz. 1504 z późn.zm.),
- ✓ Ustawa z dnia 18 grudnis 1998 r. o wspieraniu przedsięwzięć termomodernizacyjnych (Dz.U. Nr 162, poz. 1121 z późn.zm.),
- ✓ Ustawa z dnia 30 sierpnia 2002 r. o systemie oceny zgodności (Dz. U. Nr 166, poz. 1360 z późn.zm.).

7.1.2 Rozporządzenia

- ✓ Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 września 2002 roku w sprawie standardów jakości gleby oraz standardów jakości ziemi (Dz. U. 2002 nr 165 poz. 1358 i 1359),
- ✓ Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie szczegółowych wymagań, jakim powinny odpowiadać programy działań mających na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych (Dz. U. Nr 4, poz. 44),
- ✓ Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i rozwoju Wsi z dnia 1 czerwca 2001 roku w sprawie szczegółowego sposobu stosowania nawozów oraz prowadzenia szkoleń z zakresu ich stosowania (Dz. U. 2001 Nr 60 poz. 616),
- ✓ Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 25 lutego 2003 roku w sprawie stawek opłat za udostępnianie informacji o środowisku i jego ochronie oraz sposobach uiszczania opłat (Dz.U. Nr 50 poz. 435),
- ✓ Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 20 lipca 2002 r. w sprawie sposobu realizacji obowiązków dostawców ścieków przemysłowych oraz warunków wprowadzania ścieków do urządzeń kanalizacyjnych (Dz. U. Nr 129, poz. 1108),
- ✓ Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 18 marca 2003 r. w sprawie opłat za korzystanie ze środowiska (Dz. U. Nr 55, poz. 477),
- ✓ Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 29 listopada 2002 r. w sprawie warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu ścieków do wód lub do ziemi oraz w sprawie

substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego (Dz. U. Nr 212, poz. 1799),

- ✓ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 17 grudnia 2002 r. w sprawie śródlądowych wód powierzchniowych lub części stanowiących własność publiczną (Dz.U. z 2003 r. Nr 16, poz. 149),
- ✓ Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 14 stycznia 2002 r. w sprawie określenia przeciętnych norm zużycia wody (Dz. U. Nr 8 poz. 70),
- ✓ Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 19 listopada 2002 r. w sprawie wymagań dotyczących jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. Nr 203, poz. 1718),
- ✓ Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 17 października 2002 r. w sprawie warunków wprowadzania nieczystości ciekłych do stacji zlewnych. (Dz. U. Nr 188, poz. 1576)
- ✓ Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 1 sierpnia 2002 r. w sprawie komunalnych osadów ściekowych (Dz. U. Nr 134, poz. 1140, z późn. zm.)
- ✓ Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 27 września 2001 r. w sprawie katalogu odpadów (tekst jednolity z 2001 r. Dz.U. Nr 112, poz. 1206)
- ✓ Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 kwietnia 2003 roku w sprawie sporządzania planów gospodarki odpadami (Dz. U. Nr 66, poz. 620).
- ✓ Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 marca 2003 r. w sprawie szczegółowych wymagań dotyczących lokalizacji, budowy, eksploatacji i zamknięcia, jakim powinny odpowiadać poszczególne typy składowisk odpadów (Dz. U. Nr 61, poz. 549),
- ✓ Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 28 maja 2002 roku w sprawie listy rodzajów odpadów, które posiadacz odpadów może przekazywać osobom fizycznym lub jednostkom organizacyjnym, niebędącymi przedsiębiorcami, do wykorzystania na ich własne potrzeby, (Dz. U. Nr 74 poz. 686),
- ✓ Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 29 listopada 2002 r. w sprawie warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu ścieków do wód lub do ziemi raz w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego (Dz. U. r 212, poz. 1799),
- ✓ Rozporządzenie z dnia 14 listopada 2002 r. w sprawie szczegółowych warunków, jakim powinna odpowiadać prognoza oddziaływania na środowisko dotycząca projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego (Dz. U. Nr 197,

poz. 1667),

- ✓ Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 4 sierpnia 2003 r. w sprawie w sprawie standardów emisyjnych z instalacji (Dz. U. nr 163, poz. 1584);
- ✓ Rozporządzenie z dnia 13 czerwca 2003 r. w sprawie wymagań w zakresie prowadzenia pomiarów wielkości emisji (Dz. U. Nr 110, poz. 1057)
- ✓ Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 6 czerwca 2002r. w sprawie dopuszczalnych poziomów niektórych substancji w powietrzu, alarmowych poziomów niektórych substancji w powietrzu oraz marginesów tolerancji dla dopuszczalnych poziomów niektórych substancji (Dz.U. nr 87 poz. 796)
- ✓ Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 6 czerwca 2002r. w sprawie oceny poziomów substancji w powietrzu (Dz.U. Nr 87 poz. 798 /),
- ✓ Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 20 listopada 2001r. w sprawie rodzajów instalacji, których eksploatacja wymaga zgłoszenia (Dz.U. Nr 140, poz. 1585).
- ✓ Rozporządzenie z dnia 24 września 2002 r. w sprawie określenia rodzajów przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko oraz szczegółowych kryteriów związanych z kwalifikowaniem przedsięwzięć do sporządzenia raportu o oddziaływaniu na środowisko (Dz. U. Nr 179, poz. 1490);
- ✓ Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 23 stycznia 2003 r. w sprawie wymagań w zakresie prowadzenia pomiarów poziomów w środowisku substancji lub energii przez zarządzającego drogą, linią kolejową, linią tramwajową, lotniskiem, portem (Dz. U. Nr 35, poz. 308),
- ✓ Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 stycznia 2002r. w sprawie wartości progowych poziomów hałasu (Dz. U. Nr 8, poz. 81),
- ✓ Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 października 2002r. w sprawie szczegółowych wymagań, jakim powinien odpowiadać program ochrony środowiska przed hałasem (Dz. U. Nr 179, poz. 1498),
- ✓ Rozporządzenie Ministra Ochrony Środowiska. Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 13 maja 1998 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz.U. Nr 66, poz.436),
- ✓ Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 17 stycznia 2003r. w sprawie rodzajów pomiarów prowadzonych w związku z eksploatacją dróg, linii kolejowych, linii tramwajowych, lotnisk oraz portów, które powinny być przekazywane właściwym organom ochrony środowiska, oraz terminów i sposobów ich prezentacji (Dz. U. Nr 18,

poz. 164),

- ✓ Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 16 czerwca 2003r. w sprawie szczególnych dla zmechanizowanego sprzętu gospodarstwa domowego w zakresie poziomu hałasu emitowanego przez ten sprzęt (Dz. U. Nr 132, poz. 1228),
- ✓ Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 17 czerwca 2003 r. w sprawie określenia wzoru publicznie dostępnego wykazu danych o dokumentach zawierających informacje o środowisku i jego ochronie (Dz. U. Nr 110, poz. 1058),
- ✓ Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 11 września 2001 r. w sprawie listy gatunków roślin rodzimych dziko występujących objętych ochroną gatunkowa ścisłą, częściową oraz zakazów właściwych dla tych gatunków i odstępstw (Dz.U. Nr 106, poz. 1167),
- ✓ Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 26 września 2001 r. w sprawie określenia listy gatunków zwierząt rodzimych, dziko występujących, objętych ochrona gatunkową ścisłą i częściową oraz zakazów dla danych gatunków i odstępstw od tych zakazów (Dz.U. Nr 130 poz. 1456),
- ✓ Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 6 maja 2003 r. w sprawie jednostkowych stawek kar za usuwanie drzew (Dz.U. Nr 99 poz. 907),
- ✓ Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 16 czerwca 2003 r. w sprawie trybu nakładania administracyjnych kar za usuwanie drzew lub krzewów bez wymaganego zezwolenia oraz za niszczenie terenów zieleni albo drzew lub krzewów (Dz.U. Nr 113, poz. 107),
- ✓ Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 sierpnia 2001 r. w sprawie określenia rodzajów siedlisk przyrodniczych podlegających ochronie (Dz.U. Nr 92 poz. 1029).

7.1.3 Inne akty prawne

- ✓ Narodowa Strategia Ochrony Środowiska na lata 2002 - 2006
- ✓ Strategia Rozwoju Energetyki Odnawialnej w Polsce
- ✓ Program Wykonawczy do II Polityki Ekologicznej Państwa na lata 2002-2010
- ✓ „Narodowy Program Przygotowania do Członkostwa w UE (1998 r.)
- ✓ „Polityka Ekologiczna Państwa na lata 2003-2006, z uwzględnieniem perspektywy na lata 2007-2010" przyjętą przez Radę Ministrów w grudniu 2002 r.
- ✓ Polityka Leśna Państwa (w tym: „Krajowy program zwiększania lesistości" i „Strategia

ochrony leśnej różnorodności biologicznej"),

- ✓ Narodowa strategia edukacji ekologicznej,
- ✓ Strategia rozwoju rolnictwa i obszarów wiejskich,
- ✓ „Plan Rozwoju Obszarów Wiejskich dla Polski: 2004-2006"
- ✓ Założenia „Programu rolnośrodowiskowego" i „Zalesiania gruntów rolnych".

7.2 Prawo Unii Europejskiej

- ✓ Dyrektywa Rady 86/278/EWG z dnia 12 czerwca 1986 r. w sprawie ochrony środowiska a szczególnie gleb, przy stosowaniu osadów ściekowych w rolnictwie,
- ✓ Dyrektywa Rady 96/61/WE z dnia 24 września 1996 r. w sprawie zintegrowanego zapobiegania zanieczyszczeniu środowiska
- ✓ Dyrektywa Rady 90/313/EWG z dnia 7 czerwca 1990 r. w sprawie swobodnego dostępu do informacji o środowisku
- ✓ Dyrektywa Rady 76/464/EWG w sprawie azotanów
- ✓ Dyrektywy: 72/306/EWG i 77/537/EWG dot. normy dla maksymalnej ilości spalin z silników Diesla w pojazdach samochodowych, ciągnikach używanych w rolnictwie i leśnictwie.
- ✓ Dyrektywa Ramowa 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady w Sprawie Gospodarki Wodnej,
- ✓ Dyrektywa Rady 91/271/EWG w sprawie oczyszczania ścieków komunalnych.
- ✓ Dyrektywa Rady 76/464/EWG w sprawie zanieczyszczenia powodowanego przez niektóre substancje niebezpieczne odprowadzane do środowiska wodnego Wspólnoty (zmieniona dyrektywą Rady 91/692/EWG),
- ✓ Dyrektywa Rady 78/659/EWG w sprawie jakości wód wymagających ochrony lub poprawy dla zachowania życia ryb (zmieniona dyrektywą Rady 91/692/EWG,
- ✓ Dyrektywa Rady 79/869/EWG dotycząca metod badań i częstotliwości analiz wód powierzchniowych przeznaczonych do poboru wody pitnej w krajach członkowskich (zmieniona dyrektywą Rady 91/692/EWG,
- ✓ Dyrektywa Rady 80/68/EWG w sprawie ochrony wód podziemnych przed zanieczyszczeniem powodowanym przez niektóre substancje niebezpieczne (zmieniona dyrektywą Rady 91/692/EWG,
- ✓ Dyrektywa Rady 91/676/EWG w sprawie ochrony wód przed zanieczyszczeniami spowodowanymi przez azotany ze źródeł rolniczych,

- ✓ Dyrektywa Rady 98/83/WE w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.
- ✓ Dyrektywa Rady 75/442/EEC z 15 lipca 1975 r. w sprawie odpadów (dyrektywa ramowa),
- ✓ Dyrektywa Rady 91/689/EEC z 12 grudnia 1991 r. w sprawie odpadów niebezpiecznych.
- ✓ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 94/62/EC z dnia 20 grudnia 1994r. w sprawie opakowań i odpadów opakowaniowych
- ✓ Dyrektywa Rady 1999/31/EC z dnia 26 kwietnia 1999 r. w sprawie ziemnych składowisk odpadów
- ✓ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2000/76/EC z dnia 4 grudnia 2000r. w sprawie spalania odpadów
- ✓ Dyrektywa Rady 78/319/EEC z dnia 20 marca 1978 r. w sprawie odpadów toksycznych i niebezpiecznych
- ✓ Dyrektywa Rady 91/157/EEC z dnia 18 marca 1991 r. w sprawie baterii i akumulatorów zawierających niebezpieczne substancje
- ✓ Dyrektywa Rady 75/439/EEC z dnia 16 czerwca 1975 w sprawie usuwania olejów odpadowych
- ✓ Dyrektywa Nr 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk naturalnych oraz dzikiej fauny i flory (zmienionej dyrektywą 97/62/WE),
- ✓ Dyrektywa Nr 79/409/EWG z dnia 2 kwietnia 1979 r. w sprawie ochrony dzikich ptaków (zmienionej dyrektywami 81/854/EWG, 91/244/EWG i in.)
- ✓ Rozporządzenie dot. uregulowania obrotu gatunkami dzikiej fauny i flory WE/338/97
- ✓ Rozporządzenie Rady WE 1257/1999 o rozwoju obszarów wiejskich
- ✓ Dyrektywa ramowa 96/62/WE w sprawie oceny i zarządzania jakością powietrza
- ✓ Dyrektywa 70/220/EWG i 94/12/WE – ustanawia wymogi techniczne i dopuszczalne wartości dla CO i nie spalonych emisji węglowodorów z silników pojazdów samochodowych.
- ✓ Dyrektywa 80/779/EWG w sprawie dopuszczalnych i zalecanych stężeń SO2 i cząstek zawieszonych w powietrzu.
- ✓ Dyrektywa 82/884/EWG – ustanowienie maksymalne wartości stężeń ołowiu w powietrzu atmosferycznym.
- ✓ Dyrektywa 85/203/EWG – ustanawia obowiązujące dopuszczalne wartości tlenku

azotu.

- ✓ Dyrektywa 88/77/EWG – ustanawia wymogi techniczne i dopuszczalne CO, węglowodorów, NOx dla samochodów ciężarowych.
- ✓ Dyrektywa 85/210/EWG – w sprawie zawartości ołowiu w benzynie.
- ✓ Dyrektywa 92/72/EWG – ustanawia wartości progowe ozonu.
- ✓ Dyrektywa 93/12/EWG – w sprawie zawartości siarki w paliwach płynnych.
- ✓ Dyrektywa 99/30/WE w sprawie wartości granicznych stężenia SO_2, NO_2, NO_x, pyłu i ołowiu w powietrzu,
- ✓ Dyrektywa 84/360/EWG w sprawie ograniczania zanieczyszczeń powietrza powodowanych przez zakłady przemysłowe,
- ✓ Dyrektywa 88/609/EWG w sprawie ograniczenia emisji z niektórych zanieczyszczeń do powietrza z dużych obiektów energetycznego spalania paliw,
- ✓ Dyrektywy Rady Europy nr 70/220/EEC o sposobach jakie powzięte mają zostać przeciw zanieczyszczeniu powietrza przez emisję z silników samochodowych,
- ✓ Dyrektywa Rady nr 86/594/EWG z dnia 01.12.1986r. w sprawie hałasu emitowanego przez zmechanizowany sprzęt gospodarstwa domowego,
- ✓ Wspólne stanowisko Rady z dnia 07.06.2001r. w sprawie przyjęcia dyrektywy 2001/..../WE Parlamentu Europejskiego i Rady (...) dotyczącej oceny i zarządzania hałasem w środowisku (numer aktu prawnego CP (EC) No 25/2001).

8 Analiza ekonomiczno – finansowa

Analiza ekonomiczno-finansowa budżetu Gminy Dębowiec dotyczy przede wszystkim oceny skali osiągniętych dochodów i zrealizowanych wydatków wraz ze źródłami pozyskiwania środków w latach 2001-2004. W oparciu o te dane będzie możliwe przeprowadzenie symulacji długoterminowej podstawowych kategorii ekonomicznych budżetu i powiązanie ich z szacowanymi nakładami inwestycyjnymi w zakresie ochrony środowiska.

Tabela nr 20 Analiza finansowa dochodów i wydatków budżetu gminy w latach 2001 – 2004

Wyszczególnienie	*2001*	*2002*	*2003*	*2004*
A. DOCHODY OGÓŁEM	6 538 000	7 415 947	8 276 196	7 930 673
1. DOTACJE, SUBWENCJE	3 663 426	3 940 247	4 423 579	3 989 931
2. DOCHODY WŁASNE	2 802 194	3 475 700	2 840 100	3 697 742
3. KREDYTY POŻYCZKI	72 380	0	1 012 517	243 000
B. WYDATKI OGÓŁEM	6 478 923	7 175 115	8 406 878	8 096 422
1. WYDTKI BIEŻĄCE	5 638 417	6 225 410	6 581 450	6 756 823
2. WYDATKI INWESTYCYJNE	840 506	949 705	1 825 428	1 339 599
C. DŁUG	98 185	63 500	4 538	116 251
1. SPŁATA RAT POŻYCZEK, KREDYTÓW	74 476	60 000	0	101 251
2. ODSETKI OD KREDYTÓW, POŻYCZEK	23 709	3 500	4 538	15 000
WSKAŹNIKI				
% DŁUGU DO DOCHODÓW OGÓŁEM / C do A /	1,50	0,86	0,05	1,47
% WYDATKÓW INWESTYCYJ-NYCH DO DOCHODÓW OGÓŁEM / B.2. do A/	12,86	12,81	22,06	16,89
% WYDATKÓW INWESTYCYJ-NYCH DO DOCHODÓW WŁA-SNYCH /B.2. do A.2./	29,99	27,32	64,27	36,23

Z powyższego zestawienia wynika, że w ostatnich 4 latach Gmina Dębowiec ze swojego budżetu na wydatki inwestycyjne przeznaczała około 12% środków budżetowych. Wyjątkiem był rok 2003 kiedy to wydatki te przekroczyły 22% dochodów ogółem na co znaczący wpływ miało pozyskanie dodatkowych środków inwestycyjnych z funduszu europejskiego SAPARD oraz z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Na inwestycje związane z poprawą stanu środowiska przeznaczane są ponadto środki zgromadzone na Gminnym Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. W

ostatnich latach przede wszystkim o te środki oparte były inwestycje związane z ochroną środowiska. Wykorzystywane były jako niezbędny wkład własny samorządu przy aplikowaniu o zewnętrzna środki finansowe.

Wielkość i strukturę środków finansowych pozostających w gestii tego funduszu przedstawia poniższa tabela.

Tabela Nr 21 Gminy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w latach 2001-2004 w zł.

Lp.	*Wyszczególnienie*	*2001*	*2002*	*2003*	*2004*
1.	Środki ogółem	**1 365 610**	**1 962 674**	**2 944 321**	**2 522 358**
1.1.	Stan środków na początku okresu sprawozdawczego	**2 867**	**1 035 826**	**1 702 636**	**2 509 358**
1.2.	Przychody w roku sprawoz-dawczym	**1 362 743**	**926 848**	**1 241 685**	**13 000**
2.	Wydatki	**329 784**	**260 038**	**434 963**	**904 393**
3.	Nadwyżka przekazana do WFOŚiGW	**-**	**42 843**	**14 282**	**-**
4.	Środki na koniec okresu spra-wozdawczego	**1 035 826**	**1 702 636**	**2 509 358**	**1 617 865**

Ważnym, z punktu widzenia polityki pozyskiwania środków finansowych na inwestycje realizowane przez gminę, jest określenie jej zdolności do zaciągania zobowiązań. Zakres ten w przypadku jednostek samorządu terytorialnego regulują artykuły 113 i 114 ustawy o finansach publicznych z dnia 26 listopada 1998 r. (Dz. U. nr 155, poz. 1014 z późn.zm.), które stanowią:

Art. 113.

1. Łączna kwota przypadających do spłaty w danym roku budżetowym rat kredytów i pożyczek oraz potencjalnych spłat kwot wynikających z udzielonych przez jednostki samorządu terytorialnego poręczeń wraz z należnymi w danym roku odsetkami od tych kredytów i pożyczek, oraz należnych odsetek i dyskonta, a także przypadających w danym roku budżetowym wykupów papierów wartościowych emitowanych przez jednostki samorządu terytorialnego, nie może przekroczyć 15% planowanych na dany rok budżetowy dochodów jednostki samorządu terytorialnego.
2. W przypadku gdy relacja, o której mowa w art. 12 ust. 1 pkt. 2 lit. b), przekroczy 55%, to kwota, o której mowa w ust. 1, nie może przekroczyć 12% planowanych dochodów jednostki samorządu terytorialnego, chyba że obciążenia te w całości wynikają z zobowiązań zaciągniętych przed datą ogłoszenia tej relacji.

Art. 114.

Łączna kwota długu jednostki samorządu terytorialnego na koniec roku budżetowego nie może przekraczać 60% dochodów tej jednostki w tym roku budżetowym.

Zadłużenie Gminy Dębowiec w analizowanych latach nie przekracza 20% dochodów budżetowych wobec czego gmina zachowuje zdolność do zaciągania zobowiązań finansowych.

Zdolności inwestycyjne gminy

Zdolności inwestycyjne Gminy Dębowiec w latach 2004 - 2015 oparto o poniższą symulację dochodów i wydatków budżetu gminy i GFOŚiGW przyjmując następujące założenia:

a) wzrost dochodów budżetu gminy w analizowanych latach + 2 %,
b) udział wydatków inwestycyjnych w dochodach ogółem:
   - ✓ wariant I - 12 % t.j. na poziomie wydatków w latach minionych,
   - ✓ wariant II - 8 %,

   z ogółu wydatków inwestycyjnych na inwestycje wynikające z niniejszego programu
c) ochrony środowiska przeznaczane będzie 35 % wydatków inwestycyjnych,
d) wpływy na konto GFOŚiGW na poziomie planowanych wpływów w roku 2004 z dynamiką wzrostu w analizowanym okresie + 2%
e) całość wydatków GFOŚiGW przeznaczana będzie na cele niniejszego programu.

Tabela Nr 22 Prognoza dochodów budżetowych i wydatków inwestycyjnych Gminy Dębowiec na lata 2004-2015 w tys. zł

Wyszczególnienie		*2004*	*2005*	*2006*	*2007*	*2008*	*2009*	*2010*	*2011*	*2012*	*2013*	*2014*	*2015*	*razem*
dochody ogółem		7930,7	8089,3	8251,1	8416,1	8584,4	8756,1	8931,3	9109,9	9292,1	9477,9	9667,5	9860,8	106367,3
istniejące zobowiązania stan na 30.04.2004		116,3	112,6	111,2	109,8	108,3	106,9	105,5	104,1	102,7	101,3	0,0	0,0	0,0
wydatki incesty -cyjne	wariant I –12%	937,7	957,2	976,8	996,8	1017,1	1037,9	1059,1	1080,7	1102,7	1125,2	1160,1	1183,3	12634,6
	wariant II - 8 %	625,2	638,1	651,2	664,5	678,1	691,9	706,1	720,5	735,2	750,1	773,4	788,9	8423,1

Tabela Nr 23 Prognoza dochodów i wydatków GFOŚiGW na lata 2004-2015 w tyś. zł

Wyszczególnienie	*2004*	*2005*	*2006*	*2007*	*2008*	*2009*	*2010*	*2011*	*2012*	*2013*	*2014*	*2015*	*razem*
środki na początek roku	**2509,3**	**1617,9**	**1331,2**	**1044,7**	**758,5**	**672,6**	**587,0**	**501,6**	**416,5**	**331,7**	**247,2**	**163,0**	
przychody	**13,0**	**13,3**	**13,5**	**13,8**	**14,1**	**14,4**	**14,6**	**14,9**	**15,2**	**15,5**	**15,8**	**16,2**	
wydatki	**904,4**	**300,0**	**300,0**	**300,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**2604,4**
stan środków na koniec roku	**1617,9**	**1331,2**	**1044,7**	**758,5**	**672,6**	**587,0**	**501,6**	**416,5**	**331,7**	**247,2**	**163,0**	**79,2**	

Z powyższej prognozy wynika, że Gmina Dębowiec może przeznaczyć ze swojego budżetu na wydatki inwestycyjne w zależności od przyjętego wariantu od 8 423,1 tys. zł do 12 634,6 tys. zł. Przyjmując, że na zadania wynikające do realizacji z niniejszego programu przeznaczane będzie 35% wszystkich wydatków inwestycyjnych budżetu gminy oraz całość środków GFOŚi GW, ilość środków do dyspozycji wyniesie od 5552,5 tys. zł do 7026,5 tys. zł.

Szacowane nakłady niezbędne do realizacji zadań niniejszego programu w rozbiciu na poszczególne kierunki inwestowania przedstawiają się następująco:

Tabela Nr 24 Szacunkowe nakłady inwestycyjne na realizacje zadań zawartych w Programie Ochrony Środowiska Gminy Dębowiec

Lp.	***Kierunki***	***Nakłady inwestycyjne [tys. zł]***	***udział [%]***
1.	gospodarka wodno-ściekowa	15350	81,1
2.	gospodarka odpadami	730	3,8
3.	ochrona ziemi i gleb	60	0,3
4.	ochrona powietrza	2137	11,3
5.	edukacja ekologiczna	100	0,5
6.	ochrona przyrody	460	2,5
7.	ochrona lasów	100	0,5
8.	SUMA	18937	100,0

Największą część środków finansowych, ponad81 % nakładów, pochłonie realizacja przedsięwzięć z zakresu gospodarki wodno – ściekowej co wynika głównie z aktualnego niezbyt wysokiego stopnia skanalizowania gminy.

W zależności od przyjętego wariantu udziału środków własnych gminy, realizacja zadań wynikających z niniejszego programu wymagać będzie dofinansowania ze środków zewnętrznych – dotacje z funduszy strukturalnych, pożyczki, kredyty itp. Wielkość udziału zewnętrznych środków finansowych winna kształtować się od 62,9% – 70,7% ogółu nakładów inwestycyjnych.

Tabela Nr 25 Nakłady finansowe na inwestycje związane z ochroną środowiska i źródła finansowania

Lp.	***Wyszczególnienie***	***Wariant I***	***Wariant II***
1.	nakłady inwestycyjne ogółem	18 937,0	18 937,0
2.	GFOŚiGW	2 604,4	2 604,4
3.	budżet gminy 35% ogół wydatków inwestycyjnych	4 422,1	2 948,1
4.	zewnętrzne środki pomocowe	11 910,5	13 384,5
5.	udział środków własnych do nakładów ogółem w %	37,1	29,3
6.	udział środków zewnętrznych do nakładów ogółem w %	62,9	70,7

Wnioski

1. Koniecznym źródłem finansowania przedsięwzięć środowiskowych oprócz udziału własnego gminy są środki zewnętrzne krajowe i zagraniczne.
2. Wielkość aktualnych zobowiązań gminy w kontekście ustawy o finansach publicznych pozwala stwierdzić, że Gmina Dębowiec zachowuje zdolność do zaciągania zobowiązań.
3. Realizacja Programu Ochrony Środowiska Gminy Dębowiec w zakresie zadań własnych wymagać będzie udziału zewnętrznych środków finansowych na poziomie od ok. 63% do ok. 71 % ogółu nakładów inwestycyjnych.

9 *Potencjalne źródła finansowania zadań zawartych w programie*

Ogrom potrzeb inwestycyjnych związanych z poprawą środowiska naturalnego wymaga poniesienia kosztów przekraczających możliwości budżetowe gminy. Aby móc w pełni zrealizować określony w niniejszym programie zakres prac inwestycyjnych konieczne jest pozyskanie dodatkowych, poza budżetowymi, środków.

Realizacja inwestycji przez jednostkę samorządu terytorialnego możliwa jest przy wykorzystaniu poniższych źródeł finansowych:

- środki własne,
- preferencyjne kredyty i pożyczki,
- komercyjne kredyty i pożyczki,
- dotacje z funduszy krajowych i zagranicznych,
- partnerstwo prywatno - publiczne.

9.1 Dostępne krajowe źródła dofinansowania.

Krajowy system dofinansowania inwestycji poprawiających stan środowiska naturalnego oparty jest o fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej, które swoje dochody czerpią z opłat wnoszonych przez podmioty gospodarcze korzystające ze środowiska i jego zasobów. Dochody funduszy pomnażają także kary nakładane za przekraczanie obowiązujących norm.

Wyodrębnione zostały cztery rodzaje funduszy:

1. Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (NFOŚiGW) z siedzibą w Warszawie przy ul. Konstruktorskiej 3 – finansuje przedsięwzięcia o zasięgu krajowym i ponadregionalnym, a także zadania lokalne istotne z punktu widzenia potrzeb środowiska. Stosowane są trzy formy finansowania: pożyczki, dotacje oraz tzw. finansowanie kapitałowe (obejmowanie akcji i udziałów w zakładach lub spółkach w celu osiągnięcia efektu ekologicznego). Ponadto istnieje możliwość umarzania zaciągniętych zobowiązań.
2. Wojewódzkie Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (WFOŚiGW) obejmujące swoim zasięgiem obszar danego województwa – finansują inwestycje ekologiczne w formie pożyczek i dotacji. Istnieje możliwość ubiegania się o umorzenie części zaciągniętej pożyczki. W województwie śląskim Fundusz ma swoją siedzibę w Katowicach, ul. Plebiscytowa 19.
3. Powiatowe Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
4. Gminne Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Oprócz powyższego, zadania ekologiczne mogą być wspierane finansowo przez organizacje i fundusze ekologiczne oraz fundacje. Największym jest **EKOFUNDUSZ** z siedzibą w Warszawie przy ul. Brackiej 4, a ponadto:

- PROGRAM WWF DLA POLSKI – krajowe przedstawicielstwo międzynarodowej

organizacji World Wild Fund,

- NARODOWA FUNDACJA OCHRONY ŚRODOWISKA – Fundacja zajmująca się opracowywaniem ekspertyz w zakresie ochrony środowiska oraz edukacją ekologiczną czy
- FUNDACJA PARTNERSTWO DLA ŚRODOWISKA – Fundacja promuje działania na rzecz ekorozwoju.

Inną metodą realizacji zadań przez jednostki samorządowe może być Partnerstwo Prywato-Publicznego (PPP). Termin „prywatno-publiczne partnerstwo" (PPP) jest pojęciem ogólnym, które może oznaczać co najmniej kilka form powierzania podmiotom prywatnym obowiązku świadczenia usług o charakterze publicznym. Poszczególne formy partnerstwa różnią się między sobą stopniem ponoszonego ryzyka gospodarczego, podziałem odpowiedzialności za jakość świadczenia, okresem świadczenia usług oraz charakterem własności majątku służącego do spełniania świadczeń.

9.2 ***Dostępne zagraniczne źródła dofinansowania[14].***

Polityka strukturalna Unii Europejskiej ma na celu wzmocnienie spójności społecznej i gospodarczej poprzez zmniejszenie różnic w poziomie rozwoju pomiędzy poszczególnymi regionami. Działania polityki strukturalnej są wspierane przez różne instrumenty finansowe, z których największymi są fundusze strukturalne. Jednym z najistotniejszych aktów pranych określających szczegółowe zasady wykorzystywania tych funduszy jest Rozporządzenie Rady Nr 1260 z 1990 roku wprowadzające ogólne przepisy dotyczące funduszy strukturalnych. Zgodnie z przepisami powyższego Rozporządzenia wsparcie realizowane jest przy wykorzystaniu następujących funduszy strukturalnych:

1. Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (EFRR) - wspierający rozwój i przekształcenia strukturalne regionów opóźnionych w rozwoju a także społeczną i gospodarczą rekonwersję obszarów z problemami strukturalnymi,
2. Europejski Fundusz Społeczny (EFS) - udziela wsparcia przy wdrażaniu Europejskiej Strategii Zatrudnienia,
3. Finansowy Instrument Wsparcia Rybołówstwa (FIBR) - wspiera wspólną politykę rybołówstwa,
4. Europejski Fundusz Orientacji i Gwarancji Rolnej (EFOiGR) - wspiera wspólną politykę rolną służącą rozwojowi obszarów wiejskich.

[14] *Opracowano na podstawie www.zporr.gov.pl*

Polska kwalifikuje się do wsparcia ze strony funduszy strukturalnych jako obszar „Celu 1" tj. podlega promowaniu rozwoju i dostosowań w regionach, w których rozwój jest opóźniony (poziom PKB na jednego mieszkańca jest niższy niż 70 % średniej dla całej Unii Europejskiej).

Podstawą planowania działań z wykorzystaniem funduszy strukturalnych jest opracowany i przyjęty przez Radę Ministrów RP Narodowy Plan Rozwoju na lata 2004 – 2006. Jest to dokument określający strategię społeczno – gospodarczą Polski i zawierający wielkość środków krajowych przeznaczonych na współfinansowania celów w nim określonych. Do realizacji NPR został wyodrębniony między innymi **Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego (ZPORR),** który wykorzystuje środki Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR)**. S**trategicznym celem **ZPORR** jest ***„Tworzenie warunków wzrostu konkurencyjności regionów oraz przeciwdziałanie marginalizacji niektórych obszarów w taki sposób, aby sprzyjać długofalowemu rozwojowi gospodarczemu kraju, jego spójności ekonomicznej, społecznej i terytorialnej oraz integracji z Unią Europejską"***.

Do realizacji celu wyodrębnione zostały trzy priorytety:

I – Rozbudowa i modernizacja infrastruktury służącej wzmacnianiu konkurencyjności regionów.

II – Wzmocnienie rozwoju zasobów ludzkich.

III – Rozwój lokalny.

W priorytecie III wyodrębnione zostało działanie *„Rozwój obszarów wiejskich"* wspierające projekty infrastrukturalne, realizowane na obszarach wiejskich i w małych miastach (do 25 tys. mieszkańców), wynikające z Programów Rozwoju Lokalnego, realizowanych na obszarach wiejskich i w rejonach występowania przemysłów tradycyjnych, objętych programami restrukturyzacyjnymi. Mogą tu być realizowane projekty obejmujące między innymi:

- budowę, modernizację urządzeń do odprowadzania i oczyszczania ścieków,
- budowę, modernizację urządzeń zaopatrzenia w wodę i pobór wody,
- wykorzystywanie odnawialnych źródeł energii,
- poprawa jakości powietrza,
- gospodarka odpadami,
- przeciwdziałanie powodziom.

Poziom dofinansowania projektów może wynosić maksymalnie 75 % kwalifikującego się

kosztu inwestycji. Dodatkowo na projekty realizowane w gminach lub powiatach o najniższych dochodach własnych, zapewniono możliwość dofinansowania 10 % inwestycji z budżetu państwa. Całkowita wielkość projektu nie może przekraczać 1 mln euro.

Dla projektów „i*nfrastruktury ochrony środowiska*", mieszczących się w przedziale od 1 mln euro do 10 mln euro dofinansowanie w ramach ZPORR będzie możliwe z priorytetu I *Rozbudowa i modernizacja infrastruktury służącej wzmacnianiu konkurencyjności regionów*.

Analizując możliwości wsparcia inwestycji ekologicznych zagranicznymi środkami pomocowymi należy wspomnieć ponadto o **Funduszu Spójności,** którego kierunki i wysokość wsparcia określa dokument **Podstawy Wsparcia Wspólnoty/Community Support Framework (PWW/CSF).** Zapewnia on środki na finansowanie inwestycji o zasięgu ponadlokalnym i przekraczające wartość ponad 10 mln euro.

10 Kontrola realizacji programu

Zgodnie z opracowanym dla Związku Komunalnego Ziemi Cieszyńskiej projektem „System Zarządzania Środowiskowego REMAS”[15], w Gminie Dębowiec, która jako członek tego Związku była uczestnikiem projektu, kontrola realizacji Programu Ochrony Środowiska Gminy Dębowiec, będzie opierała się na procedurach przewidzianych w tym projekcie.

„System Zarządzania Środowiskowego REMAS” jest to zbiór jednolitych schematów postępowania w zakresie zarządzania środowiskiem na szczeblu gminnym, powiatowym i wojewódzkim.

System ten umożliwia nie tyko monitorowanie przebiegu realizacji danego segmentu programu, ale także przepływ informacji pomiędzy poszczególnymi szczeblami samorządu terytorialnego.

Ustalone zostały 3 procedury systemowe:

PR 1 Zarządzanie środowiskowe – określa ono schematy dokumentów w ramach polityki środowiskowej, ustalenia celów i zadań środowiskowych oraz programu zarządzania

PR 2 Ocena efektów działalności środowiskowej – została opracowana w ujednoliconej formie dla wszystkich gmin i powiatów w zakresie dokumentów systemowych oraz wskaźników oceny efektów środowiskowych, narzędzi monitorowania i oceny wpływu działalności gminy na środowisko.

PR 3 Zarządzanie informacjami środowiskowymi – określa zasady gromadzenia, przetwarzania i udostępniania informacji o środowisku i jego ochronie w zakresie kontroli wnoszenia opłat środowiskowych.

W ramach tego systemu powstał kwestionariusz przeglądowy stanu środowiska w naszej gminie, który stanowi zbiór parametrów określających stan środowiska w poszczególnych jego dziedzinach:

- gospodarka gruntami i zalesienia,
- zaludnienie, rynek pracy, podmioty gospodarcze,
- dochody i wydatki,
- gospodarka komunalna,
- jakość środowiska wg. dostępnych danych z monitoringu,
- ochrona wód i gospodarka wodna,

[15] *Na podstawie umowy licencyjnej nr 013001/04/ZSK/LIC zawartej pomiędzy ZKZC a Firmą Atmoterm S.A. w Opolu*

- ochrona powietrza, przyrody i krajobrazu,
- gospodarka odpadami,
- inwestycje.

Zestawienie to służy również do wyznaczenia jednolitych w skali województwa wskaźników oceny efektów działalności środowiskowej w gminie. W dalszej perspektywie powinny posłużyć one jako narzędzia do wyznaczania celów i priorytetów ekologicznych oraz dokonywania zmian w przyjętych planach.

Monitorowanie i kontrola realizacji celów i zadań środowiskowych oraz ocena efektów ekologicznych poprawiających stan środowiska następować będzie zgodnie z procedurami systemu zarządzania środowiskowego przy pomocy posiadanego programu komputerowego „REMAS".

Przy pomocy tego systemu przegląd stanu realizacji programu ochrony środowiska jest możliwy nie tylko co 2 lata jak wymaga Ustawa, ale corocznie celem podjęcia niezbędnych działań korygujących i usprawniających program.

BIBLIOGRAFIA

1. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Dębowiec w części dotyczącej rolniczej przestrzeni produkcyjnej poszerzone o projekt granicy polno – leśnej. Beskidzkie Biuro Geodezji i Terenów Rolnych w Żywcu, Żywiec 2002 r.
2. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Dębowiec – Studio BAU S. i M. Żabińscy, Cieszyn – kwiecień 2001 r.,
3. Projekt techniczny oczyszczalni ścieków w Ogrodzonej, BPiRIE Środowisko, maj 1996 r.
4. Aneks do operatu wodno-prawnego na uzyskanie pozwolenia wodno-prawnego na eksploatację oczyszczalni ścieków w Ogrodzonej oraz na odprowadzenie ścieków do rzeki Knajki – PTH "EMI" Ustroń, czerwiec 2003 r.
5. Program Ochrony Przyrody dla Nadleśnictwa Ustroń, Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej, oddział w Krakowie, 1998 r.
6. Rejestr Tworów Poddanych pod Ochronę, dział B, Pomniki Przyrody – Gmina Debowiec.
7. „Park Jubileuszowy w Dębowcu". Szczegółowa inwentaryzacja zieleni. Koncepcja zagospodarowania terenu. Projekt zagospodarowania zieleni. Stanisław Kawecki rzeczoznawca, Cieszyn 2002 r.
8. Analiza wpływu inwestycji na środowisko naturalne – projekt budowy sieci kanalizacji sanitarnej w Simoradzu, Systemy Ekologiczne, Bielsko – Biała, marzec 2000 r.,
9. Ocena oddziaływania na środowisko budowy drogi ekspresowej S – 1 na odcinku Skoczów – Cieszyn, Ekosystem Śląsk, Mysłowice, wrzesień 2000 r.,
10. Raport oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko. Modernizacja i rozbudowa istniejącej oczyszczalni ścieków w Dębowcu, biegły z listy woj. mgr inż. Maria Dąbrowska, Nowy Sącz, listopad 2003 r.,
11. Studium wykonalności programu inwestycyjnego „Ochrona zlewni jeziora Goczałkowickiego – ujęcia wody pitnej dla aglomeracji śląskiej i górnej Wisły", Główny Instytut Górnictwa, Katowice, luty 2002 r.,
12. Podstawowe informacje ze spisów powszechnych. Gmina wiejska Dębowiec. Urząd Statystyczny w Katowicach, Katowice, grudzień 2003 r.
13. Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego na lata 2000 – 2015, Katowice, 2000 r.

14. Program Ochrony Środowiska Województwa Śląskiego do 2004 roku oraz Cele Długoterminowe do 2015r., Arcadis Ekokonrem, Sp. z. o.o. we Włocławku, Katowice 2002 r.,
15. Strategia Rozwoju Powiatu Cieszyńskiego do 2016 r., Centrum Doradztwa Strategicznego s.c., 2002 r.,
16. Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Cieszyńskiego, Zakład Gospodarki Odpadami i Ochrony Środowiska, 2003 r.,
17. Atlas klimatu Województwa Śląskiego, Instytut Meteorologii Bednarek Gospodarki Wodnej – Oddział Bednarek w Katowicach, Katowice 2000 r.
18. R.Bednarek, Z.Prusinkiewicz, Geografia Gleb, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1999 r.
19. Cieślak J. Wskazówki dla rolników podejmujących produkcję metodami ekologicznymi, Wydawca- Stowarzyszenie na rzecz Rozwoju Społecznego i Gospodarczego, Modliszewice 2001 r.
20. Długookresowa Strategia Trwałego Rozwoju i Zrównoważonego Rozwoju, Rządowe Centrum Studiów Strategicznych przy współpracy z Ministerstwem Środowiska, Warszawa czerwiec 2000 r.
21. Polska wieś – Raport o stanie wsi – Fundacja na Rzecz Rozwoju Polskiego Rolnictwa, Warszawa 2002 r.
22. Program wykonawczy do II Polityki Ekologicznej Państwa na lata 2002-2010, Warszawa, listopad 2002 r.
23. Poradnik do opracowania gminnego programu ochrony środowiska zrównoważonego rozwoju, M. Kistowski, W. Staszek, Uniwersytet Gdański, Gdańsk 1998 r.
24. Regionalny System Zarządzania Środowiskowego REMAS monitoringu wykorzystaniem narzędzi informatycznych SOZAT – REMAS, materiały szkoleniowe, Atmoterm, 2003 r.
25. Stan Środowiska dla Województwa Śląskiego 1999-2000, Katowice 2001r.
26. Zanieczyszczenie atmosfery w województwie śląskim w latach 2001 – 2002"
27. Wojewódzka Stacja Sanitarno – Epidemiologiczna; Katowice – 2003 r.
28. Narodowy Program Przygotowania do członkostwa w UE, Rozdział 23 – Ochrona Środowiska; MOŚZNiL, 1999 r.
29. Nowa Polityka Ekologiczna Państwa – założenia; MOŚZNiL, październik 1999r
30. Polityka Ekologiczna Państwa – Ministerstwo Ochrony Środowiska, Zasobów

Naturalnych i Leśnictwa; Warszawa 1990.

31. Polska 2025. Długookresowa Strategia Trwałego Rozwoju i Zrównoważonego Rozwoju, Rządowe Centrum Studiów Strategicznych przy współpracy z Ministerstwem Środowiska, Warszawa czerwiec 2000r.;
32. Przepisy Unii Europejskiej w zakresie odpadów (mat. seminaryjne) Ogólnopolskie Towarzystwo Zagospodarowania Odpadów „3R", Osieczany 1999.
33. Przewodnik dostosowania prawa do prawa Unii Europejskiej w dziedzinie ochrony środowiska, Komisja Wspólnot Europejskich, Warszawa styczeń 1998.
34. Strategia wykorzystania funduszu ISPA jako uzupełnienie instrumentu realizacji polityki ekologicznej państwa; MOŚZNiL, Warszawa 1999.
35. J.T. Winpenny,Wartość środowiska, Państwowe Wydawnictwo Ekonomiczne, Warszawa 1995 r.
36. Stan środowiska w województwie śląskim w 2002 r. - Biblioteka Monitoringu Środowiska Katowice 2003 r.
37. Edukacja ekologiczna dzieci i młodzieży, PWN, Warszawa, 2000

SPIS TABEL

Tabela nr 1 ***- Ruch naturalny ludności***

Tabela nr 2 ***- Aktywność zawodowa osób w wieku produkcyjnym***

Tabela nr 3 ***- Pomniki przyrody zarejestrowane w Gminie Dębowiec***

Tabela nr 4 ***Proponowane małoobszarowe formy ochrony przyrody na terenie Gminy***

Tabela nr 5 ***Harmonogram realizacji programu w zakresie ochrony przyrody***

Tabela nr 6 ***Zestawienie powierzchniowe i procentowe siedliskowych typów lasów w obrębie Hażlach***

Tabela nr 7 ***Harmonogram realizacji zadań z zakresu ochrony lasów***

Tabela nr 8 ***- Zestawienie bonitacji gleb gminy Dębowiec***

Tabela nr 9 ***Zestawienie kompleksów rolniczej przydatności***

Tabela nr 10 ***Harmonogram realizacji zadań w zakresie ochrony gleb***

Tabela nr 11 ***- Analiza wód Knajki***

Tabela nr 12 ***Długość sieci kanalizacyjnej i ilość użytkowników***

Tabela nr 13 ***Osiągane parametry oczyszczania***

Tabela nr 14 ***Jakość ścieków po kontenerowej oczyszczalni***

Tabela nr 15 ***Harmonogram realizacji programu w zakresie gospodarki wodno – ściekowej***

Tabel nr 16 ***Ilość wytworzonych odpadów przez mieszkańców gminy Dębowiec***

Tabela nr 17 ***Harmonogram realizacji programu w zakresie gospodarki odpadami***

Tabela Nr 18 ***Harmonogram realizacji programu w zakresie ochrony powietrza***

Tabela nr 19 ***Harmonogram realizacji zadań w zakresu edukacji ekologicznej***

Tabela nr 20 ***Analiza finansowa dochodów i wydatków budżetu gminy w latach 2001 – 2004***

Tabela Nr 21 ***Gminy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w latach 2001-2004.***

Tabela Nr 22 ***Prognoza dochodów budżetowych i wydatków inwestycyjnych Gminy Dębowiec na lata 2004-2015 w tys. zł***

Tabela Nr 23 ***Prognoza dochodów i wydatków GFOŚiGW na lata 2004-2015***

Tabela Nr 24 ***Szacunkowe nakłady inwestycyjne na realizacje zadań zawartych w Programie Ochrony Środowiska Gminy Dębowiec***

Tabela Nr 25 ***Nakłady finansowe na inwestycje związane z ochroną środowiska i źródła finansowania***